

POLICEJNÍ AKADEMIE ČESKÉ REPUBLIKY V PRAZE

Fakulta bezpečnostně právní

Katedra kriminální policie

**Organizace a působnost Služby kriminální policie
a vyšetřování**

Bakalářská práce

Organisation and Competence of the Criminal Police and Investigation Service
Bachelor Thesis

VEDOUCÍ PRÁCE
plk. v. v. Mgr. Vlastimil Fiedler

AUTOR PRÁCE
Mgr. Jan Tušínovský

PRAHA
2022

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že předložená práce je mým původním autorským dílem, které jsem vypracoval samostatně. Veškerou literaturu a další zdroje, z nichž jsem čerpal, v práci řádně cituji a jsou uvedeny v seznamu použité literatury.

V Českých Budějovicích dne 13. března 2022.

Mgr. Jan Tušínovský

Poděkování

Rád bych zde poděkoval plk. v. v. Mgr. Vlastimilu Fiedlerovi za vedení mé bakalářské práce, jeho ochotu, vstřícnost, připomínky a rady. Poděkování patří také npor. Bc. Václavu Dušákovi a plk. JUDr. Mgr. Milanu Veitlovi za poskytnutí rozhovorů.

ANOTACE

Bakalářská práce pojednává o historii „české policie“, o Policii České republiky jako bezpečnostním sboru a o Službě kriminální policie a vyšetřování Policie České republiky. Hlavní část práce je zaměřena na popis organizace Služby kriminální policie a vyšetřování z jejího vertikálního pohledu, tedy z hlediska věcné příslušnosti spadající do teritoria od územních odborů, přes krajská ředitelství až po útvary s celorepublikovou působností, a také z jejího horizontálního pohledu, tedy z hlediska místní příslušnosti definující dělení služby v rámci celého území České republiky. Dále je tato část zaměřena i na její úkoly a činnosti. Součástí práce je vyhodnocení polostrukturovaných rozhovorů s vybranými vedoucími oddělení SKPV k nastínění současné situace.

KLÍČOVÁ SLOVA

Policie ČR, Kriminální policie, Vyšetřování, Útvar, Organizace, Působnost, Úkoly, Operativně pátrací činnost

ABSTRACT

The bachelor thesis deals with the history of the “Czech Police”, the Police of the Czech Republic as a security force, and the Criminal Police and Investigation Service of the Police of the Czech Republic. The main part of the thesis deals with the description of the organization of the Criminal Police and Investigation Service from its vertical perspective, i.e. its local departments, regional directorates and departments with a nationwide scope, and from its horizontal perspective, i.e. its local jurisdiction defining the division of the Service within the Czech Republic. Furthermore, this section focuses on its tasks and activities. The thesis includes an evaluation of semi-structured interviews with selected heads of the Criminal Police and Investigation Service to outline the current situation.

KEYWORDS

the Police of the Czech Republic, Criminal Police, Investigation, Unit, Organisation, Competence, Tasks, Operational-Search Activity

OBSAH

ÚVOD	7
1 K HISTORII POLICIE	8
2 OBECNĚ K POLICII ČESKÉ REPUBLIKY	15
2.1 Pojetí Policie České republiky	15
2.2 Policie České republiky jako jednotný ozbrojený bezpečnostní sbor	16
2.2.1 Jednotnost	17
2.2.2 Ozbrojenost	18
2.2.3 Bezpečnost.....	18
2.3 Působnost Policie České republiky	19
2.3.1 Věcná působnost.....	19
2.3.2 Místní působnost	22
2.4 Řízení Policie České republiky	23
2.5 Organizace Policie České republiky	25
3 SLUŽBA KRIMINÁLNÍ POLICIE A VYŠETŘOVÁNÍ	28
3.1 Působnost Služby kriminální policie a vyšetřování.....	28
3.1.1 Věcná a místní působnost	28
3.1.2 Funkční působnost	29
3.2 Organizace Služby kriminální policie a vyšetřování	30
3.2.1 Policejní prezidium České republiky	31
3.2.1.1 Náměstek a kancelář náměstka	31
3.2.1.2 Úřad služby kriminální policie a vyšetřování.....	33
3.2.2 Útvary SKPV Policie České republiky s celostátní působností	34
3.2.2.1 Národní protidrogová centrála SKPV	35
3.2.2.2 Národní centrála proti organizovanému zločinu SKPV.....	37
3.2.2.3 Úřad dokumentace a vyšetřování zločinů komunismu SKPV.....	39
3.2.2.4 Útvar speciálních činností SKPV	40
3.2.2.5 Útvar zvláštních činností SKPV	42
3.2.3 Útvary SKPV Policie České republiky krajských ředitelství	43
3.2.4 Kriminologický ústav	44
4 OPERATIVNĚ PÁTRACÍ ČINNOST POLICIE	46
4.1 Formy operativně pátrací činnosti	46

4.2	Metody operativně pátrací činnosti	47
4.3	Prostředky operativně pátrací činnosti	49
4.3.1	Operativně pátrací prostředky	49
4.3.2	Podpůrné operativně pátrací prostředky.....	54
5	ROZHOVORY S VEDOUCÍMI ODDĚLENÍ SKPV.....	58
5.1	Rozhovor č. 1 – shrnutí	59
5.2	Rozhovor č. 2 – shrnutí	61
5.3	Vyhodnocení rozhovorů	63
	ZÁVĚR.....	64
	SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY A ZDROJŮ.....	66

ÚVOD

Služba kriminální policie a vyšetřování je často pro mnoho lidí ze všech policejních služeb tou nejatraktivnější. Tato skutečnost se vztahuje nejen k civilnímu obyvatelstvu, ale také k novým policistům, kteří se hlásí do služebního poměru k Policii České republiky. Atraktivitu této policejní služby umocňují různé televizní seriály a filmy, ve kterých hlavní roli hraje právě kriminální policie, jejíž příslušníci řeší ty nejzávažnější trestné činy, tedy vraždy. Otázka násilné trestné činnosti však není zdaleka jedinou problematikou, kterou se kriminální policie zabývá.

První část práce stručně přiblíží historii policie na našem území od středověku až do vzniku samostatného bezpečnostního sboru Policie České republiky. Ve druhé části bude o tomto sboru obecně pojednáno z hlediska jeho označení jako jednotného ozbrojeného bezpečnostního sboru, úkolů, působnosti, organizace a právního ukotvení.

Hlavním důvodem, proč jsem si jako téma bakalářské práce vybral organizaci a působnost kriminální policie, bylo hlubší proniknutí do jejích činností, úkolů a organizace. Třetí část práce proto představí Službu kriminální policie a vyšetřování jednak z hlediska její věcné příslušnosti, tedy která trestná činnost bude věcně spadat pod která oddělení kriminální policie na územním odboru, krajském ředitelství či na celorepublikové úrovni, jednak z hlediska její místní příslušnosti, tedy na jakém území mohou jednotlivá věcně příslušná oddělení vykonávat svoji činnost. Navazující čtvrtá část bude pojednávat o operativně pátrací činnosti, jež je typická právě pro kriminální policii, a dále také o formách, metodách a prostředcích této činnosti.

Poslední část práce se bude zabývat vyhodnocením dvou rozhovorů získaných výzkumnou metodou polostrukturovaných rozhovorů, které poskytli vedoucí oddělení SKPV na územním odboru a na krajském ředitelství, přičemž zde bude zahrnuto také porovnání teorie a praxe.

1 K HISTORII POLICIE

Slovo policie má svůj původ v řečtině a vychází z výrazu polis, což lze do češtiny přeložit jako město nebo obec¹, a z výrazu politea, který v češtině nese význam správa věcí veřejných, státní správa nebo svobodná obec.² Přestože je označení „policie“ celosvětově nejčastějším, byly bezpečnostní sbory v minulosti pojmenovávány různě. Například na Slovensku a v Rusku se používal pojem žandarmerie nebo žendarmerie, jenž má kořeny ve francouzském „gens d'armes“ znamenající ozbrojenci. V Holandsku byl používán výraz „maréchaussé“, v Itálii je pro policii dodnes platné označení „carabinieri“ neboli v češtině karabiniéri či karabiníci, kdy původ tohoto pojmenování označuje výstroj, tedy karabinu. Pojem četnictvo, respektive četník má jihoslovanské kořeny a v minulosti se takto označovali bandité nebo lupiči, a to z toho důvodu, že se mnohdy seskupovali do čet. V pozdější době se význam obrátil a začal se používat pro příslušníka bezpečnostního sboru bojujícího právě s bandity.³

V současném významu se slovo policie začalo používat na přelomu 14. a 15. století ve Francii. Poté byl tento výraz rozšířen do Německa, kde byl v 1. polovině 16. století vydán říšský policejní řád, kterým měl být zaveden větší pořádek a bezpečnost v zemi, omezen přepych, mělo dojít ke zvýšení národního blahobytu a mělo být také zamezeno nemravnostem. Předpisy tohoto řádu se pak staly předlohou zemským policejním řádům vznikajícím v 16. a 17. století, mezi které lze zařadit i ty, jež vznikaly na území habsburské monarchie a později Rakousko-Uherska. Říšský policejní řád byl inspirací také pro policejní řády městské a obecní.⁴

Období 16. a 17. století se vyznačovalo velmi nízkou úrovní veřejné bezpečnosti, která byla negativně ovlivňována řadou vleklých válek. V různých oblastech byly její poměry různé, což pramenilo ze skutečnosti, že rozsah

¹ MACEK, Pavel a Lubomír UHLÍŘ. *Dějiny policie a četnictva I. Habsburská monarchie (1526–1918)*. Praha: Themis, 1997. ISBN 80-85821-52-4, str. 9.

² UHLÍŘ, Lubomír. *Dějiny evropských policejních sborů*. Praha: Police History, 2007. ISBN 978-80-86477-40-4, str. 8.

³ MACEK, Pavel a Lubomír UHLÍŘ. *Dějiny policie a četnictva I. Habsburská monarchie (1526–1918)*. Praha: Themis, 1997. ISBN 80-85821-52-4, str. 9.

⁴ UHLÍŘ, Lubomír. *Dějiny evropských policejních sborů*. Praha: Police History, 2007. ISBN 978-80-86477-40-4, str. 8.

habsburského území byl značný.⁵ V první polovině 16. století bylo v habsburském teritoriu kodifikováno městské zřízení, podle něhož byla policejní činnost ve Vídni a na předměstích vykonávána měšťany. To vycházelo již z dřívější doby, kdy mezi povinnosti obyvatelstva patřilo podílení se na stíhání osob, které porušovaly zákon. Důvodem byla špatně fungující státní správa, kdy její poddaní museli vykonávat mnoho činností, které v dnešní době zajišťuje stát. Policejní činnosti se měšťané věnovali zejména během války a v době ohrožení.⁶

Obdobně jako v dnešní době⁷ se i v minulosti pojem „policie“ používal ve smyslu označení pro činnost, kterou vykonávaly bezpečnostní orgány, tedy například dohled, kontrola nebo dozor, a také jako označení pro instituci, tedy název bezpečnostní složky. Postupem času začala být policie vnímána zejména ve smyslu institucionálním, což platí i v současnosti, a onen význam činnostní ustoupil poměrně značně do pozadí. V dobách habsburské monarchie ve 2. polovině 19. století byla ve spojitosti se svým činnostním významem „policie obyvatelstva“ nebo také „policie populační“ chápána jako opatření, jež ze správních důvodů sloužila ke zjišťování stavu obyvatelstva. Oproti tomu výraz „všeobecná bezpečnostní policie“ vyjadřoval všechna opatření, která měla sloužit k odvrácení nebezpečí ohrožující jednotu státu, korporací a samotných osob. Předpisy, které spadaly do této kategorie, upravovaly například policejní dozor, držení a nošení zbraně, hlášení cizinců nebo vyhoštění. Dalším nositelem činnostního významu byla „zvláštní bezpečnostní policie“, jež představovala přenesení výše uvedených opatření do jednotlivých oborů lidské činnosti, na základě kterých se rozdělovala do konkrétních oblastí.⁸

První oblastí byla živnostenská policie, do jejíž působnosti patřily například předpisy o výrobě a prodeji jedovatých látek, výroba planých zbraní, přeprava výbušnin po železnici, prodej střelného prachu a další.⁹ Dopravní policie se zabývala policejními železničními řády, policejními řády o vodní plavbě nebo

⁵ MACEK, Pavel a Lubomír UHLÍŘ. *Dějiny policie a četnictva I. Habsburská monarchie (1526–1918)*. Praha: Themis, 1997. ISBN 80-85821-52-4, str. 33.

⁶ MACEK, Pavel a Lubomír UHLÍŘ. *Dějiny policie a četnictva I. Habsburská monarchie (1526–1918)*. Praha: Themis, 1997. ISBN 80-85821-52-4, str. 45.

⁷ VANGELI, Benedikt. *Zákon o Policii České republiky: Komentář*. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2014. ISBN 9788074005435, str. 1.

⁸ UHLÍŘ, Lubomír. *Dějiny evropských policejních sborů*. Praha: Police History, 2007. ISBN 978-80-86477-40-4, str. 9.

⁹ Tamtéž.

bezpečnostními předpisy pro lodě. Vznikaly také předpisy o pomoci při nehodách obsahující hasičské řády, dohody s cizími státy zajišťující ochranu námořníků, kteří hledali pomoc v přístavech po ztroskotání lodi, anebo místní předpisy o pomoci při povodních. Silniční policie měla ve své kompetenci předpisy o bezpečnosti a pořádku na veřejných pozemních komunikacích, předpisy upravující vyhýbání vozů, brždění při jízdě z kopce nebo například předpisy proti přetížení vozů. Předpisy k zabraňování vzniku nebezpečných situací a nehod v námořní plavbě se zabývala námořní policie. Existovaly i další policejní oblasti jako například důlní policie, honební policie, dobytčí, polní či stavební policie.¹⁰ Poměrně různorodé spektrum oborů měla ve své působnosti mravnostní policie, mezi něž se řadily kupříkladu dohled nad tiskem, divadelní řád, předpisy o prostituci, proti obchodu s děvčaty, o zakázaných hrách, dále předpisy k zamezení opilství nebo proti týrání zvířat.¹¹

V rámci policejního názvosloví se vyskytovalo mnoho speciálních pojmenování. Na přelomu 17. a 18. století, kdy byly policejními složkami přebírány novověké vojenské uniformy, se také začalo objevovat členění policie na uniformovanou a neuniformovanou složku, což existuje dodnes. Neuniformovaná součást byla nazývána i jako tajná policie¹², to se později týkalo například německé tajné státní policie, tedy Gestapa. Ve spojitosti s výše uvedenými používanými pojmy se na československém území v období I. republiky policie dělila na Sbor uniformované stráže bezpečnosti a Sbor neuniformované stráže bezpečnosti. Následně zde až do roku 1945 existovaly dva druhy policejních sborů, a to státní policie a městská či obecní policie. Poslední dva pojmy byly v období I. republiky označovány jako komunální policie, což už však v dnešní době používáno není. Vedle těchto sborů tu od 19. století fungovalo také četnictvo. Obdobná situace se začala objevovat i na začátku 90. let 20. století, kdy jako státní policie vznikla Policie České republiky a z komunální policie se vytvořily Městská policie a Obecní policie. Od toho se odvíjelo také pojmenování

¹⁰ UHLÍŘ, Lubomír. *Dějiny evropských policejních sborů*. Praha: Police History, 2007. ISBN 978-80-86477-40-4, str. 10.

¹¹ UHLÍŘ, Lubomír. *Dějiny evropských policejních sborů*. Praha: Police History, 2007. ISBN 978-80-86477-40-4, str. 9-10.

¹² UHLÍŘ, Lubomír. *Dějiny evropských policejních sborů*. Praha: Police History, 2007. ISBN 978-80-86477-40-4, str. 12.

příslušníků těchto sborů, kdy i v současnosti platí, že příslušník Policie České republiky se označuje pojmem policista a příslušník městské policie pojmem strážník.¹³ Pro neuniformovanou policii se již dlouhou dobu používá označení kriminální policie, jež je využíváno mezinárodně. Příkladem může být pojmenování Mezinárodní komise kriminální policie, kterým se dříve označoval Interpol.¹⁴ Počátky jeho vzniku lze datovat do roku 1914, kdy se v Monaku konal mezinárodní kongres kriminalistů, na kterém byly stanoveny primární požadavky pro mezinárodní policejní spolupráci. Byly to například způsoby, jak urychlit a zjednodušit stíhání uprchlých zločinců, jak vylepšit prostředky sloužící k identifikaci osob, dále požadavek na vybudování ústavu, který by zkoumal řemeslnou zločinnost, nebo požadavek, jak zjednodušit řízení, v rámci něhož jsou zločinci vydáváni jinému státu.¹⁵

Slovo *crimen* v latině znamená zločin a zajímavým faktem je, že spojení kriminální policie by vzhledem ke svému původu mohlo být teoreticky vykládáno jako zločinecká nebo zločinná policie. To se samozřejmě neděje, neboť ono spojení je již zdomácnělé, nicméně logicky by se pro pojmenování policejní složky bojující se zločinem nabízely pojmy jako antikriminální či protikriminální policie.¹⁶

V období let 1945 až 1991 existovaly v Československu sjednocené policejní sbory, pro které se používalo označení Sbor národní bezpečnosti a Zbor národnej bezpečnosti. Oproti pojmenování příslušníků „policista“ a „strážník“ se u těchto sborů vyskytovalo pouze samotné označení příslušník nebo orgán.¹⁷ Sbor národní bezpečnosti se vyznačoval vojenským uspořádáním, jednotností a podřízeností všech jeho složek pod jednotné velení.¹⁸ Mezi jeho součásti se kromě bezpečnostního letectva řadila pořádková složka, kriminální složka a státo-bezpečnostní složka. Příslušníci prvně jmenované složky byli školeni a cvičeni

¹³ UHLÍŘ, Lubomír. *Dějiny evropských policejních sborů*. Praha: Police History, 2007. ISBN 978-80-86477-40-4, str. 13.

¹⁴ UHLÍŘ, Lubomír. *Dějiny evropských policejních sborů*. Praha: Police History, 2007. ISBN 978-80-86477-40-4, str. 15.

¹⁵ MACEK, Pavel a Lubomír UHLÍŘ. *Dějiny policie a četnictva II. Československá republika (1918–1939)*. Praha: Police History, 1999. ISBN 80-902670-0-9, str. 32.

¹⁶ UHLÍŘ, Lubomír. *Dějiny evropských policejních sborů*. Praha: Police History, 2007. ISBN 978-80-86477-40-4, str. 15-16.

¹⁷ UHLÍŘ, Lubomír. *Dějiny evropských policejních sborů*. Praha: Police History, 2007. ISBN 978-80-86477-40-4, str. 17.

¹⁸ MACEK, Pavel a Lubomír UHLÍŘ. *Dějiny policie a četnictva IV. Československo (1945–1989)*. Praha: Police History, 2011. ISBN 978-80-86477-55-8, str. 40.

zejména k výkonu pořádkové a bezpečnostní služby, kriminální složka se zabývala stíháním trestných činů, jež nesměřovaly proti státu, a poslední složka se věnovala stíháním těch trestných činů, které naopak proti státu směřovaly.¹⁹ Sbor národní bezpečnosti se v základu dělil na Veřejnou bezpečnost a Státní bezpečnost.²⁰ V rámci uniformované VB působila pořádková služba, mezi jejíž základní výkonné články patřily stanice SNB, které spadaly pod jednotlivá okresní velitelství a které vykonávaly zvláštní i obyčejnou službu, která zahrnovala například dohled na dodržování policejních, silničních a říčních předpisů, pátrání po hledaných osobách nebo předcházení trestné činnosti a vyšetřování trestných činů.²¹ Další uniformovanou složkou byla dopravní policie, v rámci které vznikly v 50. letech dopravní inspektoráty VB. Jejich činností bylo mimo jiné řídit silniční provoz, dohlížet na výcvik a vzdělávání řidičů nebo na to, aby z hlediska konstrukce a stavu vozidel nedocházelo k ohrožování bezpečnosti a plynulosti provozu na pozemních komunikacích.²²

Neuniformovanou složkou Veřejné bezpečnosti byla kriminální služba, která své úkoly vykonávala skrze kriminální ústřednu, zemské a oblastní kriminální úřadovny, okresní kriminální úřadovny a orgány SNB. Ve správě výkonu kriminální služby a kriminalistiky byla centrálním orgánem právě kriminální ústředna, která stanovovala pravidla pro výkon kriminální služby, vedla ústřední evidence, řídila činnost identifikační a kriminálně technické služby a obstarávala mezinárodní styk.²³ V rozsahu okresních oddělení VB existovaly skupiny obecné a hospodářské kriminality, které v boji s trestnou činností na základě jejího zjišťování, objasňování a vyšetřování využívaly operativní prostředky. Skupina obecné kriminality objasňovala vraždy, podezřelé sebevraždy a úmrtí, znásilnění nebo například sériové krádeže a podvody. Skupina hospodářské kriminality se zaměřovala na ochranu ekonomických zájmů či udržovala kontakt s vedoucími

¹⁹ MACEK, Pavel a Lubomír UHLÍŘ. *Dějiny policie a četnictva IV. Československo (1945–1989)*. Praha: Police History, 2011. ISBN 978-80-86477-55-8, str. 41.

²⁰ UHLÍŘ, Lubomír. *Dějiny evropských policejních sborů*. Praha: Police History, 2007. ISBN 978-80-86477-40-4, str. 17.

²¹ MACEK, Pavel a Lubomír UHLÍŘ. *Dějiny policie a četnictva IV. Československo (1945–1989)*. Praha: Police History, 2011. ISBN 978-80-86477-55-8, str. 56-57.

²² MACEK, Pavel a Lubomír UHLÍŘ. *Dějiny policie a četnictva IV. Československo (1945–1989)*. Praha: Police History, 2011. ISBN 978-80-86477-55-8, str. 62-63.

²³ MACEK, Pavel a Lubomír UHLÍŘ. *Dějiny policie a četnictva IV. Československo (1945–1989)*. Praha: Police History, 2011. ISBN 978-80-86477-55-8, str. 68-69.

pracovníky nejen hospodářských organizací. Do působnosti hlavního velitelství VB spadaly odbory obecné a hospodářské kriminality. Mezi jejich úkoly se řadilo metodické řízení a kontrolování podřízených útvarů, organizování výkonu služby buď na úseku obecné, nebo hospodářské kriminality či koordinace v odhalování trestných činů a zjišťování jejich pachatelů. Ve stanovených mezích odbory také samy realizovaly přímý výkon služby za účelem boje s obecnou nebo hospodářskou kriminalitou.²⁴

Pro vznik samostatné Policie České republiky je charakteristické komplikované období, které spadá do federativního uspořádání českého státu. Prvky státní správy se totiž dělily na výhradně federální, výhradně republikové a společné. Do výhradně federální části patřily ty prvky, které se řadily pouze pod federální orgány (například federální ministerstvo národní obrany), do výhradně republikové části pak patřily prvky, které se řadily pod párové republikové orgány (například párová ministerstva kultury v Praze a Bratislavě), a do společné části patřily prvky, jež se z části řadily pod federální a z části pod republikové orgány. Do této skupiny patřily záležitosti vnitřního pořádku a bezpečnosti, to znamená, že působnost se dělila mezi Federální ministerstvo vnitra ČSFR, Ministerstvo vnitra ČR a Ministerstvo vnitra SR, přičemž byla v roce 1991 vykonávána Sborem národní bezpečnosti.²⁵ Již v roce 1990 začalo docházet k postupnému vyjímání jednotlivých složek ze SNB a k přeměně krajských a okresních správ SNB na správy VB jednotlivých krajů a okresů, kdy byly tyto správy převedeny do výhradní podřízenosti ministerstev vnitra obou republik. Sbor národní bezpečnosti zanikl 27. srpna 1991, přičemž již 21. června tohoto roku byl Českou národní radou schválen zákon o Policii ČR a bezpečností sbor jako takový s názvem Policie České republiky vznikl 15. července 1991.²⁶

Z uvedeného je patrné, že Policie ČR existovala již za dob Československa, a právě rozpad tohoto státu má pro další vývoj Policie ČR svůj význam. Jak Česká republika, tak Slovensko si od 1. ledna 1993 své dosavadní policejní sbory

²⁴ MACEK, Pavel a Lubomír UHLÍŘ. *Dějiny policie a četnictva IV. Československo (1945–1989)*. Praha: Police History, 2011. ISBN 978-80-86477-55-8, str. 74-75.

²⁵ ŠTEINBACH, Miroslav. *Třicet let Policie České republiky*. Praha: Policejní prezidium ČR, 2021. ISBN 978-80-908139-0-8, str. 21.

²⁶ ŠTEINBACH, Miroslav. *Třicet let Policie České republiky*. Praha: Policejní prezidium ČR, 2021. ISBN 978-80-908139-0-8, str. 22-24.

ponechaly a Federální policejní sbor, který byl tvořen Sborem národní bezpečnosti a Pohraniční stráží, byl zrušen. Jeho působnost byla na našem území převzata Policií ČR a služby společné pro oba sbory se sloučily. Další služby, jež patřily jen pod Federální policejní sbor, byly jako nové služby zavedeny do Policie České republiky.²⁷

²⁷ ŠTEINBACH, Miroslav. *Třicet let Policie České republiky*. Praha: Policejní prezidium ČR, 2021. ISBN 978-80-908139-0-8, str. 31.

2 OBECNĚ K POLICII ČESKÉ REPUBLIKY

2.1 Pojetí Policie České republiky

Jak již bylo řečeno výše, základ slova policie je odvozen z řečtiny. Právní věda z hlediska obsahu pojmu policie rozlišuje tři aspekty, a to materiální, formální a institucionální.

Materiální pojetí je dále definováno svým obsahem a funkcí. Tím se rozumí souhrn podmínek, na základě kterých jsou policisté i zaměstnanci policie z důvodu ochrany veřejného pořádku a bezpečnosti oprávněni zasahovat do práv a svobod osob. Při tomto zasahování je v potaz brána především zákonná povaha zmocnění policie a proporce mezi obecným a speciálním zákonným zmocněním.²⁸

Policie je k zásahům do práv a svobod osob povinna mít k dispozici zákonné zmocnění, což nesporně vyplývá z principů Ústavy České republiky, ve které je uvedeno, že „Česká republika je svrchovaný, jednotný a demokratický stát založený na úctě k právům a svobodám člověka a občana.“²⁹ a že „Každý občan může činit, co není zákonem zakázáno, a nikdo nesmí být nucen činit, co zákon neukládá.“³⁰

Z hlediska proporce mezi obecným a speciálním zákonným zmocněním je stěžejní fakt, kdy policie nemůže použít obecné zmocnění za předpokladu, že k zásahu do práv a svobod občanů zákon stanovuje zmocnění speciální. V již neplatném zákoně číslo 283/1991 Sb., o Policii České republiky, lze nalézt § 13, který policistu při uplatňování oprávnění ke zjišťování totožnosti osoby zmocňoval pouze speciálním zmocněním, tedy konkrétními důvody, a policista tudíž neměl možnost využívat důvodů jako „zájem veřejného pořádku“, „plnění úkolů policie“ či „nezbytnost ochrany bezpečnosti osob a majetku“, a to i za předpokladu, že ho k výkonu těchto činností jednoznačně opravňoval § 2 tohoto zákona. Z uvedeného vyplývá, že policie nemůže použít obecné

²⁸ HABICH, Lukáš, Martin KLOUBEK a kol. *Činnost policejních služeb*. Praha: Policejní akademie České republiky v Praze, 2019. ISBN 978-80-7251-481-6, str. 9.

²⁹ Čl. 1 odst. 1 zákona č. 1/1993 Sb., *Ústava České republiky*, v posledním znění.

³⁰ Čl. 2 odst. 4 zákona č. 1/1993 Sb., *Ústava České republiky*, v posledním znění.

HABICH, Lukáš, Martin KLOUBEK a kol. *Činnost policejních služeb*. Praha: Policejní akademie České republiky v Praze, 2019. ISBN 978-80-7251-481-6, str. 11.

zmocnění, pokud zde existuje zmocnění speciální. V současnosti účinný zákon číslo 273/2008 Sb. nabízí v § 63 odst. 2 kombinaci speciálního zmocnění a odkazu na obecné zmocnění, což se z hlediska vymezení právních důvodů při realizování tohoto oprávnění jeví jako vhodný a efektivní způsob. Jednak je totiž v tomto případě limitována možnost správního uvážení, jednak policie může plnit úkoly v plném rozsahu.³¹

Formálním pojetím, jako druhým aspektem obsahu pojmu policie, je chápána organizace a pravomoci těch institucí, které jsou na základě rozdělení činností zmocněny k plnění úkolů na úseku veřejného pořádku a bezpečnosti. Zde je předmětem zájmu nejen věcná působnost té které policejní složky, jinými slovy její souhrn úkolů, ale také poměr mezi jednotlivými institucemi, které participují na zajišťování veřejného pořádku a bezpečnosti.³²

Posledním hlediskem, jak je definován obsah slova policie, je hledisko institucionální, jež říká, která z konkrétních institucí se podílí na zajišťování veřejného pořádku a bezpečnosti na území daného státu. V případě České republiky je tedy takovou institucí Policie České republiky plnící své pravomoci jako nedílný prvek bezpečnostního systému státu.³³

2.2 Policie České republiky jako jednotný ozbrojený bezpečnostní sbor

Svým postavením je Policie České republiky jednotným ozbrojeným bezpečnostním sborem, a to na základě výkladu v současnosti účinného, dosud již desátého, zákona č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky, který upravuje také organizaci, činnost a pravomoc policie na našem území.³⁴ Policie je tímto zákonem pojímána jako instituce s tím, že její činnost je vymezena v ustanovení o její působnosti, tedy v § 2. Pojem policie totiž může být na jednu stranu chápán

³¹ HABICH, Lukáš, Martin KLOUBEK a kol. *Činnost policejních služeb*. Praha: Policejní akademie České republiky v Praze, 2019. ISBN 978-80-7251-481-6, str. 12.

³² Tamtéž.

³³ Tamtéž.

³⁴ HABICH, Lukáš, Martin KLOUBEK a kol. *Činnost policejních služeb*. Praha: Policejní akademie České republiky v Praze, 2019. ISBN 978-80-7251-481-6, str. 9.

jako činnost, která spočívá v kontrole toho, jak jsou (nebo nejsou) dodržovány právní normy, na druhou stranu jako instituce, která tuto kontrolu provádí.³⁵

2.2.1 Jednotnost

Jednotnost policie je obvykle vyjadřována třemi oblastmi, a to organizační, ideovou a akční. V organizačním přístupu k pojmu jednota je zakotveno monokratické řízení Policie České republiky, jinými slovy je tato jednota definována subordinačními vztahy, tedy vztahy nadřízenosti a podřízenosti, které vyplývají jednak ze zákona č. 361/2003 Sb., o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů³⁶, neboť všichni policisté dohromady, ve smyslu celého sboru, služebně podléhají policejnímu prezidentovi, jednak ze zákona č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky, který v § 6 odst. 1 písm. a) stanovuje jako nejvýše postavený útvar Policejní prezidium České republiky, v písm. b) útvary s celostátní působností, v písm. c) krajská ředitelství policie, v písm. d) útvary zřízené v rámci těchto krajských ředitelství³⁷, a který v § 6 odst. 3 stanovuje podřízenost útvarů uvedených pod písmeny b) až d) právě Policejnímu prezidiu.³⁸

Ideová jednotnost může být dělena na vnitřní, kterou lze spatřovat ve firemní kultuře Policie České republiky, a vnější, tedy zaměřenou k veřejnosti, jež je v tomto případě vyjádřena heslem „pomáhat a chránit“ a také pro všechny policisty jednotným policejním slibem.³⁹

Akčním hlediskem jednotnosti se rozumí skutečnost, že úkoly a většina oprávnění příslušníků policie jsou určeny obecně všem policistům. Pokud je zapotřebí, aby byly některé úkoly realizovány speciálními útvary či službami, jsou tyto úkoly stanoveny interními pokyny.⁴⁰

³⁵ VANGELI, Benedikt. *Zákon o Policii České republiky: Komentář*. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2014. ISBN 978-80-7400-543-5, str. 1.

³⁶ HABICH, Lukáš, Martin KLOUBEK a kol. *Činnost policejních služeb*. Praha: Policejní akademie České republiky v Praze, 2019. ISBN 978-80-7251-481-6, str. 14.

³⁷ § 6 odst. 1 zákona č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky, v posledním znění.

³⁸ § 6 odst. 3 zákona č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky, v posledním znění.

³⁹ HABICH, Lukáš, Martin KLOUBEK a kol. *Činnost policejních služeb*. Praha: Policejní akademie České republiky v Praze, 2019. ISBN 978-80-7251-481-6, str. 14.

⁴⁰ Tamtéž.

2.2.2 Ozbrojenost

Jako charakteristická součást úkolů kteréhokoliv policejního sboru je chápána jeho represivní činnost, která je u policie nezbytným prvkem, a to z toho důvodu, že bez něho by policie jen těžko mohla působit na úseku ochrany obyvatel před násilím. Z uvedeného vychází skutečnost, že jedním ze základních prvků policejního sboru je právě ozbrojenost.⁴¹ Ta je dána nejen faktem, že příslušníci Policie České republiky jsou během výkonu služby ozbrojeni, ale také tím, že ve smyslu § 56 a následujících zákona č. 273/2008 Sb. mají k dispozici oprávnění k použití zbraně.⁴²

2.2.3 Bezpečnost

V rámci bezpečnostního systému České republiky je vhodné zmínit, že vedle Policie České republiky je bezpečnost našeho státu zajišťována také ozbrojenými silami, kdy tímto pojmem rozumíme armádu, Vojenskou kancelář prezidenta republiky a Hradní stráž.⁴³ Kromě Policie České republiky, jež je jednou ze tří policejních složek, na našem území působí i městská (obecní) policie a Vojenská policie. Zde je však třeba poznamenat, že oproti Policii České republiky je působnost těchto dvou policejních institucí omezena.⁴⁴ Další poznámkou je, že Policie České republiky je jedním z bezpečnostních sborů, mezi které je rovněž řazen Hasičský záchranný sbor České republiky, Celní správa České republiky, Vězeňská služba České republiky, Generální inspekce bezpečnostních sborů,

⁴¹ VANGELI, Benedikt. *Zákon o Policii České republiky*. Praha: C. H. Beck, 2009. ISBN 978-80-7400-142-0, str. 55.

⁴² HABICH, Lukáš, Martin KLOUBEK a kol. *Činnost policejních služeb*. Praha: Policejní akademie České republiky v Praze, 2019. ISBN 978-80-7251-481-6, str. 14.

⁴³ HABICH, Lukáš, Martin KLOUBEK a kol. *Činnost policejních služeb*. Praha: Policejní akademie České republiky v Praze, 2019. ISBN 978-80-7251-481-6, str. 12.

⁴⁴ HABICH, Lukáš, Martin KLOUBEK a kol. *Činnost policejních služeb*. Praha: Policejní akademie České republiky v Praze, 2019. ISBN 978-80-7251-481-6, str. 13.

Bezpečnostní informační služba a Úřad pro zahraniční styky a informace.⁴⁵
V neposlední řadě je Policie České republiky složkou integrovaného záchranného systému.⁴⁶

2.3 Působnost Policie České republiky

2.3.1 Věcná působnost

Věcnou působností se rozumí široká škála kompetencí neboli úkolů, které policie vykonává. Lze tedy tvrdit, že policie prosazuje své pravomoci v různých druzích společenských vztahů.⁴⁷ Policie České republiky je jako instituce ve smyslu § 5 odst. 1 zákona č. 273/2008 Sb. podřízena ministerstvu vnitra. Podle § 12 zákona č. 2/1969 Sb., o zřízení ministerstev a jiných ústředních orgánů státní správy České republiky, je „*ministerstvo vnitra ústředním orgánem státní správy pro vnitřní věci*“⁴⁸, do kterých mimo jiné podle písmene a) spadá „*veřejný pořádek a další věci vnitřního pořádku a bezpečnosti ve vymezeném rozsahu, včetně dohledu na bezpečnost a plynulost silničního provozu*“⁴⁹, z čehož vyplývá, že věcnou působnost policie definují úkoly právě ve sféře vnitřního pořádku a bezpečnosti státu.⁵⁰ Tato univerzální působnost policie působí podpůrně, tzv. subsidiárně, vůči ostatním bezpečnostním složkám, jako jsou například Celní správa České republiky nebo Vězeňská služba České republiky, které vykonávají v rámci vnitřního pořádku a bezpečnosti našeho státu úkoly specializované, což jsou takové, které jsou stanoveny příslušnými zvláštními právními předpisy. Policie vykonává úkoly ve sféře vnitřní bezpečnosti všeobecně. Subsidiární působnost policie se projevuje ve chvíli, kdy konkrétní orgán veřejné moci není zvláštním

⁴⁵ § 1 odst. 1 zákona č. 361/2003 Sb., o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů, v posledním znění.

⁴⁶ § 4 odst. 1 zákona č. 239/2000 Sb., o integrovaném záchranném systému a o změně některých zákonů, v posledním znění.

⁴⁷ VANGELI, Benedikt. Zákon o Policii České republiky. Praha: C. H. Beck, 2009. ISBN 978-80-7400-142-0, str. 63.

⁴⁸ § 12 odst. 1 zákona č. 2/1969 Sb., o zřízení ministerstev a jiných ústředních orgánů státní správy České republiky, v posledním znění.

⁴⁹ § 12 odst. 1 písm. a) zákona č. 2/1969 Sb., o zřízení ministerstev a jiných ústředních orgánů státní správy České republiky, v posledním znění.

⁵⁰ VANGELI, Benedikt. Zákon o Policii České republiky. Praha: C. H. Beck, 2009. ISBN 978-80-7400-142-0, str. 65.

právním předpisem v okruhu konkrétní působnosti k ochraně vnitřního pořádku a bezpečnosti povolán.⁵¹ Jako příklad tohoto podpůrného charakteru působnosti policie lze uvést skutečnost ve smyslu § 10 zákona č. 273/2008 Sb., kdy „v případě ohrožení nebo porušení pořádku a bezpečnosti, k jehož odstranění je příslušný jiný orgán veřejné správy a hrozí-li nebezpečí z prodlení, je policista ve službě nebo zaměstnanec policie v pracovní době povinen přijmout vhodná opatření k odstranění bezprostředně hrozícího nebezpečí a v případě potřeby vyrozumět příslušný orgán veřejné správy“⁵², nebo fakt, kdy je policie podle § 73 a § 74 zákona č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich, povinna příslušným správním orgánům oznamovat přestupky.⁵³

Prvním z úkolů Policie České republiky je chránit bezpečnost osob a majetku.⁵⁴ Jako bezpečnost je označována situace, kdy nedochází k porušování určitých hodnot a kdy jejich porušení ani nehrozí. Bezpečnost osob je pak chápána jako bezpečnost před porušováním široké množiny zájmů, jež se vztahují bezprostředně k fyzické osobě, ať už jde o zájem na ochraně života, zdraví, svobody nebo lidské důstojnosti. Ochrana tohoto typu je na jednu stranu policií poskytována její dozorovou preventivní činností, na druhou stranu přímou ochranou osob, a to v případech, kdy se jedná o hrozbu konkrétnějšího charakteru.⁵⁵ Pokud je v potaz brána bezpečnost majetku, myslí se tím jeho ochrana před odcizením, poškozením, zničením, zpronevěřením nebo jiným protiprávním jednáním.⁵⁶

Úkolem policie je také ochrana veřejného pořádku⁵⁷, kdy si pod tímto pojmem lze představit soubor právních i neprávních norem, které platí v daném čase na daném místě a které regulují chování osob na veřejnosti. Zde se opět může projevit subsidiární působnost policie, a to v případech, ve kterých se jedná o místní záležitosti veřejného pořádku, které spadají do působnosti obce,

⁵¹ Tamtéž.

⁵² § 10 zákona č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky, v posledním znění.

⁵³ VANGELI, Benedikt. *Zákon o Policii České republiky*. Praha: C. H. Beck, 2009. ISBN 978-80-7400-142-0, str. 65.

⁵⁴ § 2 zákona č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky, v posledním znění.

⁵⁵ VANGELI, Benedikt. *Zákon o Policii České republiky*. Praha: C. H. Beck, 2009. ISBN 978-80-7400-142-0, str. 67.

⁵⁶ VANGELI, Benedikt. *Zákon o Policii České republiky*. Praha: C. H. Beck, 2009. ISBN 978-80-7400-142-0, str. 68.

⁵⁷ § 2 zákona č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky, v posledním znění.

konkrétně obecní policie. Jestliže totiž obecní policie není právě přítomna, provede policie na základě své podpůrné působnosti v místě úkony nebo zákroky, aby ohrožení veřejného pořádku zabránila. Mohou nastat i situace, kdy obecní policie v obci vůbec není zřízena, pak jsou záležitosti veřejného pořádku v tom kterém místě zabezpečovány policií spolupracující s obcí.⁵⁸ Konflikty vznikající při ochraně veřejného pořádku mají své jádro a příčiny mimo jiné ve skutečnosti, že dosud není nalezeno společné vymezení obsahu tohoto pojmu a že skutkové podstaty přestupků a trestných činů obsahují právně neurčité pojmy, jako například „vzbudí veřejné pohoršení“, „poruší noční klid“, „výtržnost“ nebo „hrubá neslušnost“. Policista, který na místě musí rozhodnout, zda došlo k porušení právní normy, jež obsahuje právně neurčitý pojem, tedy jinými slovy zda došlo ke spáchání přestupku nebo trestného činu, provede výklad tohoto právně neurčitého pojmu. Použije k tomu mimoprávní normativní systémy, pod čímž si jednoduše lze představit určitá pravidla chování, která nestanovuje právní norma. Příčiny konfliktů, které policista řeší, tkví zejména v tom, že různí lidé z různých důvodů, jako je věk, společenské postavení apod., pokládají za správná odlišná pravidla chování. Tato pravidla se budou lišit z hlediska prostoru, kdy se jiné nároky kladou na chování diváků v divadle a na fotbalovém zápase, i z hlediska času, kde jako příklad lze uvést chování lidí během silvestrovských oslav.⁵⁹

Dalším úkolem je předcházení trestné činnosti, což zahrnuje poměrně obsáhlou sadu činností lišících se svou formou. Policie má samozřejmě oprávnění plnit své úkoly represivně⁶⁰, pokud ale bude brána v úvahu nerepresivní povaha těchto činností, pak je tím zamýšlena prevence.⁶¹ Ta může být realizována během výkonu služby nebo se nabízí také spolupráce s jinými subjekty na určitých preventivních projektech. Při předcházení trestným činům policie využívá mimo

⁵⁸ VANGELI, Benedikt. *Zákon o Policii České republiky*. Praha: C. H. Beck, 2009. ISBN 978-80-7400-142-0, str. 68.

⁵⁹ HABICH, Lukáš, Martin KLOUBEK a kol. *Činnost policejních služeb*. Praha: Policejní akademie České republiky v Praze, 2019. ISBN 978-80-7251-481-6, str. 15.

⁶⁰ VANGELI, Benedikt. *Zákon o Policii České republiky*. Praha: C. H. Beck, 2009. ISBN 978-80-7400-142-0, str. 69.

⁶¹ VANGELI, Benedikt. *Zákon o Policii České republiky*. Praha: C. H. Beck, 2009. ISBN 978-80-7400-142-0, str. 68.

jiné podpůrné operativně pátrací prostředky (viz podkapitola 3.2.5 Podpůrné operativně pátrací prostředky).⁶²

V oblasti plnění úkolů podle trestního řádu vystupuje policie ve smyslu § 12 zákona č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním, jako policejní orgán, kdy jsou tímto pojmem chápány jednotlivé policejní útvary, a nikoliv fyzické osoby.⁶³ Mezi samotné úkoly je potom řazeno odhalování trestné činnosti, provádění nezbytných opatření k jejímu předcházení, prověřování a vyšetřování. Pokynem policejního prezidenta č. 103/2013, o plnění některých úkolů policejních orgánů Policie České republiky v trestním řízení, je pak věcná příslušnost policie v rámci trestního řízení vymezena konkrétněji⁶⁴ (blíže viz podkapitola 3.1.1 Věcná a místní působnost).

Do dalších úkolů, které policie plní na úseku vnitřního pořádku a bezpečnosti a které jsou jí svěřené zákony, se řadí ochrana státních hranic, dohled nad bezpečností a plynulostí silničního provozu a spolupůsobení při jeho řízení, kontrola dokladů o pojištění odpovědnosti za škodu způsobenou provozem vozidla, úkoly na úseku pobytu cizinců, úkoly na úseku zbraní, střeliva a pyrotechnického průzkumu⁶⁵, úkoly na úseku nakládání s bezpečnostním materiálem, úkoly na úseku výbušnin, výkon funkce Parlamentní stráže do doby přijetí zákona o Parlamentní strážci, kontrola dodržování některých opatření stanovených vládou k omezení spotřeby ropy v situacích ropné nouze nebo rozpouštění shromáždění.⁶⁶

2.3.2 Místní působnost

Znění § 3 zákona č. 273/2008 Sb. tvoří pro policii při plnění jejích úkolů základ, kterým je vymezena její teritoriální neboli územní působnost. Platí tedy, že policie působí na území České republiky. Avšak tento právní předpis také

⁶² HABICH, Lukáš, Martin KLOUBEK a kol. *Činnost policejních služeb*. Praha: Policejní akademie České republiky v Praze, 2019. ISBN 978-80-7251-481-6, str. 15.

⁶³ Tamtéž.

⁶⁴ VANGELI, Benedikt. *Zákon o Policii České republiky*. Praha: C. H. Beck, 2009. ISBN 978-80-7400-142-0, str. 69.

⁶⁵ HABICH, Lukáš, Martin KLOUBEK a kol. *Činnost policejních služeb*. Praha: Policejní akademie České republiky v Praze, 2019. ISBN 978-80-7251-481-6, str. 15.

⁶⁶ HABICH, Lukáš, Martin KLOUBEK a kol. *Činnost policejních služeb*. Praha: Policejní akademie České republiky v Praze, 2019. ISBN 978-80-7251-481-6, str. 16.

poskytuje možnost, aby za určitých podmínek, jež zákon stanovuje, mohla policie plnit úkoly i v zahraničí. Důvodem je permanentně se zvětšující požadavek na poli mezinárodní spolupráce jednotlivých států v těch věcech, jež souvisejí s jejich vnitřní bezpečností. Uvedené pramení z faktu, že v současné době je v potaz brán nejen charakter bezpečnostních hrozeb, ale právě také určitá mezinárodnost, celosvětovost kriminality jako takové. Ony podmínky, po jejichž splnění je Policie České republiky oprávněna působit na území jiného státu, jsou uvedeny v § 93 zákona č. 273/2008 Sb.⁶⁷

Ve vztahu k místní působnosti policie je důležité zmínit také útvar spadající pod policejní prezidium, a to Odbor mezinárodní policejní spolupráce. Ten z hlediska operativně pátrací činnosti zajišťuje realizaci mezinárodní policejní spolupráce a zahraniční styky. Do působnosti odboru mimo jiné patří národní kontaktní bod pro Frontex, národní kontaktní bod pro výměnu operativních informací v oblasti mezinárodní spolupráce, Národní jednotka Europolu (Evropský policejní úřad), Národní ústředna Interpolu (Mezinárodní organizace kriminální policie) a Národní centrála SIRENE. V rámci orgánů Europolu a Interpolu, ale i jiných mezinárodních organizací zastupuje Českou republiku. Zároveň také působí jako centrální orgán zajišťující evropský zatýkácí rozkaz a jako ústřední místo pro přeshraniční sledování i pronásledování. V neposlední řadě se zabývá shromažďováním a vyhodnocováním informací, které poskytují jednak zastupitelské úřady České republiky v zahraničí, jednak zastupitelské úřady cizích zemí v České republice.⁶⁸

2.4 Řízení Policie České republiky

Problematika řízení policie může být popisována ze dvou úhlů. Zaprvé je univerzálním pravidlem, že policie je jako instituce podřízena Ministerstvu vnitra. Tato skutečnost je uvedena v § 5 zákona č. 273/2008 Sb. a vychází ze zásady, jež je v demokratických státech běžně respektována, tedy že kterýkoliv

⁶⁷ VANGELI, Benedikt. *Zákon o Policii České republiky*. Praha: C. H. Beck, 2009. ISBN 978-80-7400-142-0, str. 75.

⁶⁸ HABICH, Lukáš, Martin KLOUBEK a kol. *Činnost policejních služeb*. Praha: Policejní akademie České republiky v Praze, 2019. ISBN 978-80-7251-481-6, str. 83-84.

bezpečnostní sbor v zemi musí být podřízen civilnímu dozoru. Z toho důvodu je hierarchicky nad tímto sborem civilní orgán. Ministerstvo vnitra ve vztahu k policii vystupuje jednak jako ústřední orgán státní správy, což lze spatřovat v těch odvětvích činnosti policie, která souvisejí s její působností, jako např. evidence obyvatel, cestovních dokladů, záležitosti občanských průkazů apod.⁶⁹, jednak ministerstvo vystupuje jako strategický řídicí orgán. Policejní prezident je jako nejvyšší reprezentant policie osobně odpovědný ministru vnitra. Ministerstvo pak na základě tohoto vztahu podřízenosti a nadřízenosti vymezuje metodický i strategický rámec policejní činnosti, nicméně současně platí, že složky ministerstva sice nejsou kompetentní bezprostředně řídit útvary policie, ale za dodržení právních norem mohou vnitřní chod policie ovlivňovat.⁷⁰ Ministerstvo vnitra dále vytváří podmínky pro plnění úkolů policie, kdy se jedná například o provádění analýz nebezpečných činitelů, které by mohly narušit vnitřní pořádek a bezpečnost státu⁷¹, zhotovování závazných plánů ve sféře vnitřního pořádku a bezpečnosti a následného dohledu na jejich realizaci, vydávání odborných stanovisek, dále se jedná o participaci na zajištění mezinárodní policejní spolupráce nebo o vytváření podmínek pro spolupráci policie a ústředních správních úřadů.⁷²

Zadruhé existuje řízení i v rámci samotné policie, kdy jedním hlediskem je stejně jako u vztahu policie a ministerstva opět řízení založené na subordinačních vztazích. Ty se navenek promítají skrze služební kázeň nebo personální a kázeňskou pravomoc nadřízených příslušníků. Ve smyslu tohoto aspektu je policie rozdělena na Policejní prezidium České republiky a jemu podřízené útvary⁷³ (blíže viz podkapitola 2.5 Organizace Policie České republiky). Druhým hlediskem je metodické řízení, které se institucionálně projevuje v rozdělení policie na konkrétní služby⁷⁴, do kterých je zařazována služba pro zbraně a bezpečnostní

⁶⁹ VANGELI, Benedikt. *Zákon o Policii České republiky*. Praha: C. H. Beck, 2009. ISBN 978-80-7400-142-0, str. 78.

⁷⁰ VANGELI, Benedikt. *Zákon o Policii České republiky*. Praha: C. H. Beck, 2009. ISBN 978-80-7400-142-0, str. 79.

⁷¹ Tamtéž.

⁷² VANGELI, Benedikt. *Zákon o Policii České republiky*. Praha: C. H. Beck, 2009. ISBN 978-80-7400-142-0, str. 80.

⁷³ HABICH, Lukáš, Martin KLOUBEK a kol. *Činnost policejních služeb*. Praha: Policejní akademie České republiky v Praze, 2019. ISBN 978-80-7251-481-6, str. 19.

⁷⁴ Tamtéž.

materiál, služba pořádkové policie, pyrotechnická služba, služba dopravní policie, služba kriminální policie a vyšetřování, kriminalisticko-technická a znalecká služba, ochranná služba, letecká služba, služba rychlého nasazení a služba cizinecké policie.⁷⁵ Služba kriminální policie a vyšetřování bude podrobně rozebrána ve třetí kapitole této práce.

2.5 Organizace Policie České republiky

Jak již bylo zmíněno (viz podkapitola 2.2.1 Jednotnost), podstata vnitřní struktury Policie České republiky jako instituce je ukotvena v § 6 odst. 1 zákona č. 273/2008 Sb., který do čela celé organizace stanovuje Policejní prezidium České republiky, jež řídí výkon policejní činnosti.⁷⁶ Samotné policejní prezidium je organizováno na základě rozkazu policejního prezidenta, a to konkrétně č. 135/2014, kterým se vydává organizační řád Policejního prezidia České republiky. Podle Čl. 3 odst. 1 tohoto rozkazu se v rámci členění Policejního prezidia České republiky vedle kanceláře policejního prezidenta, odboru vnitřní kontroly, odboru komunikace a vnějších vztahů, odboru personálního, organizačních článků v působnosti prvního náměstka policejního prezidenta, organizačních článků v působnosti náměstka policejního prezidenta pro ekonomiku, organizačních článků v působnosti ředitele ředitelství pro podporu výkonu služby a organizačních článků v působnosti ředitele ředitelství pro mezinárodní policejní spolupráci nacházejí také organizační články v působnosti náměstka policejního prezidenta pro službu kriminální policie a vyšetřování. Mezi tyto organizační články řadíme kancelář náměstka a úřad služby kriminální policie a vyšetřování, jehož součástí je kromě kanceláře úřadu odbor obecné kriminality, odbor hospodářské kriminality, odbor pátrání, odbor věcných gescí a statistik a odbor centrální analytiky.⁷⁷

Další vnitřní organizační členění má policie ve své kompetenci na základě závazného pokynu policejního prezidenta č. 137/2009, o organizaci Policie České

⁷⁵ Čl. 4 odst. 1 ZPPP č. 137/2009, o organizaci Policie České republiky.

⁷⁶ VANGELI, Benedikt. *Zákon o Policii České republiky*. Praha: C. H. Beck, 2009. ISBN 978-80-7400-142-0, str. 81.

⁷⁷ Čl. 3 RPP č. 135/2014, kterým se vydává organizační řád Policejního prezidia České republiky.

republiky. Ten vyjmenovaná i jednotlivé služby (viz podkapitola 2.4 Řízení Policie České republiky), které na rozdíl od předchozí úpravy současný zákon nestanovuje, a proto dnes nejsou žádné povinnosti ani oprávnění svěřeny konkrétním službám, ale policii jako celku, policejnímu útvaru nebo pouze policistovi.⁷⁸

Podle § 6 odst. 1 písm. b) zákona č. 273/2008 Sb. se organizačně pod policejním prezidiem nacházejí útvary policie s celostátní působností⁷⁹, a protože je v § 6 odst. 2 tohoto zákona uvedeno, že útvary policie uvedené v odstavci 1 písm. b) zřizuje na návrh policejního prezidenta ministr, lze na základě nařízení Ministerstva vnitra č. 67/2008, kterým se zřizují útvary Policie České republiky s celostátní působností, provést jejich taxativní výčet. Jsou jimi Národní centrála proti organizovanému zločinu služby kriminální policie a vyšetřování (dále jen „SKPV“), Národní protidrogová centrála SKPV, Útvar zvláštních činností SKPV, Útvar speciálních činností SKPV, Útvar dokumentace a vyšetřování zločinů komunismu SKPV (podrobněji viz podkapitola 3.2.2 Útvary SKPV Policie České republiky s celostátní působností), Kriminalistický ústav, Útvar rychlého nasazení, Ochranná služba, Útvar pro ochranu prezidenta České republiky, Letecká služba, Ředitelství služby cizinecké policie, Pyrotechnická služba, Útvar policejního vzdělávání a služební přípravy. Všechny tyto útvary jsou řízeny Policejním prezidiem České republiky, kdy zároveň platí, že podrobnosti o řízení jednotlivých útvarů jsou stanoveny interním aktem řízení policejního prezidenta.⁸⁰

Navazujícím článkem v rámci struktury policie jsou ve smyslu § 6 odst. 1 písm. c) zákona č. 273/2008 Sb. krajská ředitelství, která mají svou místní působnost definovanou na území kraje, ve kterém jsou zodpovědná za bezpečnost.⁸¹ V čele krajského ředitelství stojí krajský ředitel a útvary, které jsou zřízeny v rozsahu jeho působnosti, se v krajském ředitelství řadí k vnitřním organizačním jednotkám.⁸² Mezi tyto útvary patří všechny útvary, jež v rámci kraje

⁷⁸ VANGELI, Benedikt. *Zákon o Policii České republiky*. Praha: C. H. Beck, 2009. ISBN 978-80-7400-142-0, str. 81.

⁷⁹ VANGELI, Benedikt. *Zákon o Policii České republiky*. Praha: C. H. Beck, 2009. ISBN 978-80-7400-142-0, str. 83.

⁸⁰ NMV č. 67/2008 ve znění NMV č. 26/2016, *kterým se zřizují útvary Policie České republiky s celostátní působností*.

⁸¹ VANGELI, Benedikt. *Zákon o Policii České republiky*. Praha: C. H. Beck, 2009. ISBN 978-80-7400-142-0, str. 84.

⁸² § 8 odst. 1 zákona č. 273/2008 Sb., *o Policii České republiky*, v posledním znění.

existují a jsou řízeny krajským ředitelstvím, nicméně závazný pokyn o organizaci policie za útvary zřízené v rámci krajských ředitelství označuje pouze⁸³ Obvodní ředitelství policie Praha I, Obvodní ředitelství policie Praha II, Obvodní ředitelství policie Praha III, Obvodní ředitelství policie Praha IV (všechny se sídlem v Praze), které jsou řízeny ředitelem Krajského ředitelství policie hlavního města Prahy, dále Městské ředitelství policie Plzeň se sídlem v Plzni, jež řídí ředitel Krajského ředitelství policie Plzeňského kraje, Městské ředitelství policie Brno se sídlem v Brně, které řídí ředitel Krajského ředitelství policie Jihomoravského kraje, a Městské ředitelství policie Ostrava se sídlem v Ostravě, jež je řízeno ředitelem Krajského ředitelství policie Moravskoslezského kraje.⁸⁴ V policii je zřízeno čtrnáct krajských ředitelství, kdy platí, že územní obvod každého z nich se shoduje s územním obvodem vyššího územního samosprávného celku.⁸⁵

⁸³ VANGELI, Benedikt. *Zákon o Policii České republiky*. Praha: C. H. Beck, 2009. ISBN 978-80-7400-142-0, str. 85.

⁸⁴ Čl. 2 ZPPP č. 137/2009 ve znění PPP č. 104/2019, o *organizaci Policie České republiky*.

⁸⁵ § 8 odst. 2 zákona č. 273/2008 Sb., o *Policii České republiky*, v posledním znění.

3 SLUŽBA KRIMINÁLNÍ POLICIE A VYŠETŘOVÁNÍ

3.1 Působnost Služby kriminální policie a vyšetřování

Podobně jako u Policie České republiky obecně, i u Služby kriminální policie a vyšetřování se rozlišuje působnost věcná, místní a také funkční, která se odvíjí od odborného zaměření služby.⁸⁶

3.1.1 Věcná a místní působnost

Věcná příslušnost jejich jednotlivých útvarů je určena v trestním řádu, který podle konkrétních trestných činů vymezuje příslušnost soudů v řízení prvního stupně⁸⁷, kdy platí, že soudnictví v trestních věcech je vykonáváno soudy okresními, krajskými, vrchními a Nejvyšším soudem.⁸⁸ Okresní soud koná řízení v prvním stupni vždy, pokud trestní řád nestanoví něco jiného.⁸⁹ Krajské soudy pak v prvním stupni konají řízení o těch trestných činech, na které zákon buď stanoví trest odnětí svobody, jehož dolní hranice činí nejméně pět let, nebo za které je zákonem možno ukládat výjimečný trest. V prvním stupni koná řízení krajský soud i tehdy, pokud je dolní hranice trestu odnětí svobody u trestného činu nižší, a to u těch trestných činů, které jsou v § 17 taxativně uvedeny v odstavci 1 písmen a) až d), jako na příklad zabití, vražda novorozeného dítěte matkou, porušení předpisů o pravidlech hospodářské soutěže, účast na teroristické skupině, financování terorismu atd.⁹⁰ Dalšími dvěma situacemi, kdy bude krajský soud konat řízení v prvním stupni, jsou jednak řízení o trestném činu opilství, pokud „*čin jinak trestný, jehož se dopustil pachatel ve stavu nepřičetnosti, který si zaviněně přivodil, naplňuje znaky skutkové podstaty některého z trestných činů, u nichž je stanovena příslušnost krajského soudu podle odstavce 1*“⁹¹, a jednak

⁸⁶ HABICH, Lukáš, Martin KLOUBEK a kol. *Činnost policejních služeb*. Praha: Policejní akademie České republiky v Praze, 2019. ISBN 978-80-7251-481-6, str. 63.

⁸⁷ HABICH, Lukáš, Martin KLOUBEK a kol. *Činnost policejních služeb*. Praha: Policejní akademie České republiky v Praze, 2019. ISBN 978-80-7251-481-6, str. 59.

⁸⁸ § 13 zákona č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád), v posledním znění.

⁸⁹ § 16 zákona č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád), v posledním znění.

⁹⁰ § 17 odst. 1 zákona č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád), v posledním znění.

⁹¹ § 17 odst. 2 zákona č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád), v posledním znění.

řízení o dílčích útocích pokračujícího trestného činu, pokud postup, jenž je uveden v § 45 trestního zákoníku, umožňuje rozhodnout o vině některého z trestných činů, které jsou uvedeny v odstavci 1 nebo 2.⁹²

Obecně tak bude věcná příslušnost náležet buď okresnímu soudu, a tedy okresnímu státnímu zastupitelství, které bude dozorovat policejní orgán SKPV na územním odboru, nebo krajskému soudu, a tudíž krajskému státnímu zastupitelství, jež bude dozorovat policejní orgán SKPV krajského policejního ředitelství.⁹³

Místní působnost je trestním řádem definována v § 18, který uvádí, že řízení je konáno tím soudem, v jehož obvodu došlo ke spáchání toho kterého trestného činu.⁹⁴ Jestliže ale takové místo činu nelze zjistit nebo pokud by k trestné činnosti došlo v cizině, bylo by řízení konáno soudem, v jehož obvodu se nachází bydliště obviněného nebo místo, kde pracuje či se zdržuje, a pokud by se ani tato místa nedala zjistit nebo by se nacházela v cizině, pak by bylo řízení konáno soudem, v jehož obvodu byl trestný čin zjištěn.⁹⁵

3.1.2 Funkční působnost

Z hlediska funkční působnosti, která je chápána jako konkrétní odbornost daných výkonných útvarů a jejíž jednotlivé úkoly jsou pojmenovány jako problematiky, se SKPV v základu dělí na dvě linie.⁹⁶

První linií je okruh kriminality obecné, jež je z pohledu jejího podílu na celkové kriminalitě její nejvýznamnější částí. Zahrnuje v sobě formy násilné i nenásilné, které jsou společensky velmi nebezpečné, čímž zásadně ovlivňují veřejné mínění občanů o tom, do jaké míry se mohou cítit v bezpečí. Aby mohla být obecná kriminalita úspěšně řešena, je požadována vysoká odbornost pracovníků, kteří se jí zabývají, a to nejen v oborech práva nebo kriminalistiky, ale také ve zdravotnickém nebo psychologickém směru. Trestné činy spadající

⁹² § 17 odst. 3 zákona č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád), v posledním znění.

⁹³ HABICH, Lukáš, Martin KLOUBEK a kol. *Činnost policejních služeb*. Praha: Policejní akademie České republiky v Praze, 2019. ISBN 978-80-7251-481-6, str. 59.

⁹⁴ § 18 odst. 1 zákona č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád), v posledním znění.

⁹⁵ § 18 odst. 2 zákona č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád), v posledním znění.

⁹⁶ HABICH, Lukáš, Martin KLOUBEK a kol. *Činnost policejních služeb*. Praha: Policejní akademie České republiky v Praze, 2019. ISBN 978-80-7251-481-6, str. 63.

do obecné kriminality jsou dále rozlišovány pod pojmy násilná trestná činnost, mravnostní trestná činnost, majetková trestná činnost⁹⁷, trestná činnost extremistická nebo trestná činnost páchaná mládeží a na mládeži.⁹⁸

Druhým okruhem je hospodářská kriminalita. Ta se vyznačuje zejména nenásilnou formou a značným ekonomickým a sociálním vlivem na vnitřní stabilitu státu. Projevuje se především trestněprávními, ekonomickými a občanskoprávními problémy, kdy je k jejich řešení požadována zvláštní odbornost a neustálé zdokonalování znalostí nejen u policistů SKPV. Mezi hospodářské trestné činy patří na příklad trestné činy související s veřejnými soutěžemi a dražbami, legalizace výnosů z trestné činnosti, padělání peněz, směnek, šeků a platebních karet, trestné činy z oblastí daní, poplatků a účetnictví nebo stále aktuálnější trestné činy v oblasti kybernetické kriminality. Charakteristickými rysy hospodářské kriminality jsou její vysoká latence, permanentní růst a prvky organizovaného zločinu s mezinárodním přesahem.⁹⁹

Vedle funkční příslušnosti výkonných útvarů existuje také funkční příslušnost útvarů servisních, mezi které jsou řazeny odbory kriminalistické techniky a expertiz, odbory operativní dokumentace, oddělení technické ochrany, skupiny analytiky nebo stálé výjezdové skupiny.¹⁰⁰

3.2 Organizace Služby kriminální policie a vyšetřování

Služba kriminální policie a vyšetřování se řadí mezi policejní služby, které taxativně vyjmenovává závazný pokyn policejního prezidenta č. 137/2009, o organizaci Policie České republiky. Podle Čl. 4 odst. 6 výše zmíněného závazného pokynu tuto službu tvoří Úřad služby kriminální policie a vyšetřování Policejního prezidia České republiky, Národní centrála proti organizovanému zločinu SKPV, Národní protidrogová centrála SKPV, Útvar

⁹⁷ *Policie.cz: Obecná kriminalita* [online]. [cit. 2022-02-05]. Dostupné z: <https://www.policie.cz/clanek/uskp-ook-odbor-obecne-kriminality.aspx>.

⁹⁸ HRUDKA, Josef, David ZÁMEK a kol. *Organizace a činnost policejních služeb: stav k 1. 1. 2012*. Praha: Police History, 2012. ISBN 978-80-86477565, str. 93.

⁹⁹ *Policie.cz: Hospodářská kriminalita* [online]. [cit. 2022-02-05]. Dostupné z: <https://www.policie.cz/clanek/uskp-ohk-odbor-hospodarske-kriminality.aspx>.

¹⁰⁰ HABICH, Lukáš, Martin KLOUBEK a kol. *Činnost policejních služeb*. Praha: Policejní akademie České republiky v Praze, 2019. ISBN 978-80-7251-481-6, str. 63.

zvláštních činností SKPV, Útvar speciálních činností SKPV a Úřad dokumentace a vyšetřování zločinů komunismu SKPV. V rámci krajského ředitelství tvoří službu kriminální policie a vyšetřování odbor obecné kriminality, odbor hospodářské kriminality, odbor operativní dokumentace, odbor technické ochrany, odbor analytiky a kybernetické kriminality, odbor vyšetřování dopravních nehod, který ovšem není součástí každé SKPV krajského ředitelství, dále oddělení obecné a oddělení hospodářské kriminality a oddělení analytiky a kybernetické kriminality. V rámci městského ředitelství policie to pak je oddělení obecné kriminality, oddělení hospodářské kriminality a oddělení analytiky a kybernetické kriminality. V obvodním ředitelství policie službu tvoří odbor obecné kriminality, odbor hospodářské kriminality a oddělení analytiky.¹⁰¹

3.2.1 Policejní prezidium České republiky

Policejní prezidium je v pojetí vnitřního organizačního členění Služby kriminální policie a vyšetřování na nejvyšším stupni, a protože nejvyšším představitelem Policie ČR je policejní prezident, je tento zároveň také nejvyšším nadřízeným SKPV, kdy zároveň existuje možnost, aby byl zastupován prvním náměstkem policejního prezidenta.¹⁰² Nicméně z pohledu policejního prezidia je v současnosti SKPV tvořena jeho součástmi, kterými jsou Kancelář náměstka policejního prezidenta pro SKPV a Úřad služby kriminální policie a vyšetřování a jež spadají do působnosti náměstka policejního prezidenta pro SKPV.¹⁰³

3.2.1.1 Náměstek a kancelář náměstka

Náměstkovi policejního prezidenta pro službu kriminální policie a vyšetřování je svěřena celá řada úkolů, mezi které patří metodické vedení SKPV, kdy účelem je spojování praxe v rámci operativně pátrací činnosti, metodické vedení policejních útvarů a organizačních článků při plnění úkolů policejního orgánu

¹⁰¹ Čl. 4 odst. 6 ZPPP č. 137/2009 ve znění PPP č. 104/2019, o organizaci Policie České republiky.

¹⁰² HABICH, Lukáš, Martin KLOUBEK a kol. *Činnost policejních služeb*. Policejní akademie České republiky v Praze, 2019. ISBN 978-80-7251-481-6, str. 76.

¹⁰³ HRUDKA, Josef, David ZÁMEK a kol. *Organizace a činnost policejních služeb: stav k 1. 1. 2012*. Praha: Police History, 2012. ISBN 978-80-86477565, str. 92.

v trestním řízení, a dále například svolávání porad náměstků ředitelů krajských ředitelství policie pro SKPV. Policejnímu prezidentovi předkládá podklady, které jsou určeny ke stanovování cílů SKPV, kriminalisticko-technické a znalecké služby a služby rychlého nasazení. Je odpovědný za naplňování cílů organizačních článků policejního prezidia a policejních útvarů s celostátní působností, jež spadají do jeho působnosti, podle rozhodnutí policejního prezidenta, dohlíží na činnost pracovních týmů a skupin, které jsou zřízeny s cílem systémově řešit koncepční a koordinační úkoly, jež souvisejí s činností policejních služeb v jeho působnosti, a osobně řídí plnění úkolů, o kterých rozhodl policejní prezident, nebo těch, které si sám vyhradil. Náměstek dále odpovídá za to, že souhrnná stanoviska či podklady vyžádané ostatními vnitřními články prezidia nebo útvary ministerstva budou věcně správná, a vymezuje činnost prováděnou v souvislosti s identifikací vzdělávacích potřeb a s tvorbou vzdělávacích plánů pro policisty SKPV. Zabezpečuje metodickou a koordinační činnost v oblasti používání podpůrných operativně pátracích prostředků zahrnující také zhotovení interních aktů řízení a v neposlední řadě finančně pokrývá potřeby policejních organizačních článků a útvarů v rámci nakládání se zvláštními finančními prostředky. Mimo toho, že náměstek je odpovědný za výše uvedené činnosti, také přímo řídí kancelář náměstků policejního prezidenta pro SKPV, ředitele Úřadu SKPV¹⁰⁴, Národní centrály proti organizovanému zločinu SKPV, Národní protidrogové centrály SKPV, Útvaru speciálních činností SKPV, Útvaru zvláštních činností SKPV, Úřadu dokumentace a vyšetřování zločinů komunismu SKPV, Kriminalistického ústavu a ředitele Útvaru rychlého nasazení.¹⁰⁵

Kancelář náměstků policejního prezidenta pro službu kriminální policie a vyšetřování navrhuje koncepční, organizační a legislativní materiály, které se vztahují k činnosti SKPV, koordinuje činnost Úřadu služby kriminální policie a vyšetřování, útvarů s celostátní působností a útvarů s působností územně vymezenou, a to při plnění úkolů v trestním řízení.¹⁰⁶

¹⁰⁴ Čl. 9 RPP č. 135/2014, *organizační řád Policejního prezidia České republiky*.

¹⁰⁵ Čl. 1 ZPPP č. 137/2009 ve znění PPP č. 104/2019, *o organizaci Policie České republiky*.

¹⁰⁶ *Policie.cz: Kancelář náměstků policejního prezidenta pro SKPV* [online]. [cit. 2022-02-06]. Dostupné z: <https://www.policie.cz/clanek/kancelar-namestka-policejního-prezidenta-pro-skp-337387.aspx>.

3.2.1.2 Úřad služby kriminální policie a vyšetřování

Mezi činnosti Úřadu služby kriminální policie a vyšetřování patří metodické řízení a na podkladě rozhodnutí náměstka policejního prezidenta pro SKPV také koordinace a ovlivňování činnosti útvarů SKPV, které mají působnost na celém území České republiky, útvarů SKPV, které se nacházejí v jednotlivých krajských ředitelstvích, a útvarů, jež jsou v rámci těchto ředitelství zřízeny, a to při plnění úkolů v trestním řízení, kdy je rozsah této činnosti určen právními předpisy a interními akty řízení, a dále při plnění úkolů týkajících se vnitřního pořádku a bezpečnosti. Úřadem je také zabezpečována spolupráce policejních útvarů se zahraničními policejními institucemi a bezpečnostními sbory nebo s mezinárodními organizacemi.

Úřad SKPV má odpovědnost za metodické řízení služby, které vede ke zdokonalení a plnění úkolů orgánů policie v trestním řízení, při čemž také vykonává metodickou a servisní činnost v okruhu všech úrovní řízení služby za podmínky, že některou tuto činnost nemá ve své kompetenci útvar policie s celostátní působností. Dále plní úkoly v oblasti kriminalistické činnosti, v případech cíleného pátrání a při pátrání po osobách, vozidlech, věcech nebo předmětech historické a kulturní hodnoty vytváří speciální podmínky pro výkon služby, vytváří speciální podmínky pro výkon služby, plní úkoly Národního kontaktního bodu pro sport „Czech Sport Intelligence Service“ a Národního bodu pro informační kriminalitu, zpracovává návrhy na rušení, schválení nebo novelizaci těch interních aktů řízení, jež upravují činnost služby, a odpovědnost má také za plnění vybraných úkolů, které pro policii vyplývají z členství České republiky v Evropské unii.

Úřad služby kriminální policie a vyšetřování se v rozsahu své působnosti podílí na soustřeďování, analyzování a využívání informací důležitých pro plnění úkolů SKPV při boji s trestnou činností, vytváření případových, behaviorálních, strategických, operativních nebo kriminálních analýz a sledování vývoje kriminality zahrnující také identifikaci nových forem a způsobů páčání trestné činnosti, hrozeb a rizik. Kontroluje činnost a zajišťuje spolupráci útvarů a organizačních článků služby na všech úrovních jejího řízení s ostatními policejními službami a mimorezortními orgány a organizacemi, zřizuje pracovní týmy a skupiny a plní

příslušné činnosti a vymezené úkoly v přímém výkonu služby, kdy předchází, vyhledává a odhaluje trestnou činnost, a plní také úkoly policejního orgánu v trestním řízení. Úřad se dále podílí na odborné přípravě a vzdělávání příslušníků Policie České republiky, v rámci své působnosti poskytuje právní pomoc, rozhoduje spory o příslušnost v trestním řízení a vytváří plány práce na úseku boje s trestnou činností, jejichž základ poskytují materiály Ministerstva vnitra a vlády České republiky v oblasti bezpečnostní politiky.¹⁰⁷

Podle výpisu z organizační struktury v eSIAŘ lze mezi vnitřní organizační články Úřadu služby kriminální policie a vyšetřování zařadit kancelář úřadu SKPV, odbory obecné a hospodářské kriminality, odbor pátrání, odbor věcných gescí a statistik a odbor centrální analytiky, pod který dále patří oddělení zpracování a výdeje dat, oddělení operativních a taktických analýz, oddělení strategických analýz a inovací a oddělení analytické podpory. Informace týkající se konkrétní působnosti těchto organizačních článků nejsou veřejně přístupné.¹⁰⁸

3.2.2 Útvary SKPV Policie České republiky s celostátní působností

Policejní útvary služby kriminální policie a vyšetřování s působností na celém území České republiky lze rozdělit na výkonné a servisní. Do skupiny výkonných útvarů se řadí Národní protidrogová centrála SKPV, Národní centrála proti organizovanému zločinu a Úřad dokumentace a vyšetřování zločinů komunismu SKPV. Ve skupině servisních útvarů se nachází Útvar speciálních činností SKPV a Útvar zvláštních činností.¹⁰⁹ Jak již bylo uvedeno výše, ředitele těchto útvarů řídí náměstek policejního prezidenta pro službu kriminální policie a vyšetřování (viz podkapitola 3.2.1.1 Náměstek a Kancelář náměstka policejního prezidenta pro SKPV).

¹⁰⁷ *Policie.cz: Úřad služby kriminální policie a vyšetřování* [online]. [cit. 2022-02-06]. Dostupné z: <https://www.policie.cz/clanek/urad-sluzby-kriminalni-policie-a-vysetrovani.aspx>.

¹⁰⁸ HRUDKA, Josef, David ZÁMEK a kol. *Organizace a činnost policejních služeb: stav k 1. 1. 2012*. Praha: Police History, 2012. ISBN 978-80-86477565, str. 97.

¹⁰⁹ HRINKO, Martin a kol. *Pořádková činnost policie*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2020. ISBN 978-80-7380-793-1, str. 202-204.

3.2.2.1 Národní protidrogová centrála SKPV

Výroba a obchod s drogami jsou považovány za závažnou trestnou činnost a požívání drog je chápáno jako zdravotní riziko vyskytující se v naší společnosti podobně jako alkoholismus nebo patologické hráčství. Hlavním úkolem tohoto útvaru je tedy vyhledávání, odhalování a vyšetřování trestné činnosti v oblasti nedovolené výroby a obchodu s omamnými a psychotropními látkami a s jedy, a to obzvláště v její organizované a mezinárodní formě. Jako svůj cíl má nastaveno snižování nabídky nelegálních drog na našem území a prosazování práva v této sféře. Podílí se také na vytváření a uskutečňování národní strategie protidrogové politiky a z hlediska prevence formuje projekty, které svým zaměřením cílí na vzdělávání odborné veřejnosti.¹¹⁰

Policie České republiky se řešením drogové problematiky zabývá na několika stupních. Ten nejvyšší zahrnuje nejzávažnější, organizovanou, mezinárodní a skutkově složitou drogovou trestnou činnost, která bývá mnohdy spojena se zločineckými skupinami podmíněnými etnicity a které se věnují nejen detektivové Národní protidrogové centrály, ale i příslušníci Generálního ředitelství cel spadající do Celní protidrogové jednotky. Nižším stupněm jsou policisté SKPV jednotlivých krajských ředitelství zaměřeni na problematiku drog, kteří řeší závažnou organizovanou drogovou trestnou činnost, jež svým objemem přerůstá možnosti konkrétního územního odboru Policie ČR nebo se vyznačuje územním přesahem. Na dalším nižším stupni je řešena drogová trestná činnost sice kvalifikovaná, nicméně územně omezená. Zařadit do ní lze pěstování konopí, výrobu metamfetaminu, distribuci drog na ulicích nebo v klubech, šíření toxikomanie nebo vyskytování drog ve věznicích a školách, a spadá do působnosti policistů SKPV územních odborů Policie ČR.¹¹¹ Jako nejméně závažné je bráno vymáhání přestupků a řešení drog v dopravě nebo jejich držení ve veřejném prostoru, kdy se této oblasti věnují policisté pořádkové a dopravní služby.¹¹²

¹¹⁰ *Policie.cz: Národní protidrogová centrála SKPV* [online]. [cit. 2022-02-07]. Dostupné z: <https://www.policie.cz/clanek/vitejte-na-strankach-narodni-protidrogove-centraly-sluzby-kriminalni-policie-a-vysetrovani-policie-ceske-republiky.aspx>.

¹¹¹ HABICH, Lukáš, Martin KLOUBEK a kol. *Činnost policejních služeb*. Praha: Policejní akademie České republiky v Praze, 2019. ISBN 978-80-7251-481-6, str. 93.

¹¹² HABICH, Lukáš, Martin KLOUBEK a kol. *Činnost policejních služeb*. Praha: Policejní akademie České republiky v Praze, 2019. ISBN 978-80-7251-481-6, str. 92.

Stejně jako další policejní útvary je i vnitřní uspořádání Národní protidrogové centrály SKPV děleno do dvou linií, a to do linie výkonné a administrativní. Výkonná linie se věnuje odhalování, dokumentování, vyšetřování a objasňování drogové kriminality, linie administrativní se pak zabývá zajišťováním chodu a činnosti celého útvaru. Nejvyšším článkem je ředitel útvaru, mezi jehož odpovědnost patří například výsledná činnost a postupy subkoordinačních článků útvaru, ke kterým je řazena kancelář ředitele, kterou jsou předkládány, zpracovávány a zajišťovány analytické a koncepční podkladové materiály nebo odborná stanoviska a vyjádření.¹¹³ Součástí je náměstek ředitele pro podporu výkonu, do jehož působnosti spadají Oddělení analytiky a informatiky, Oddělení koordinace, vzdělávání a strategie, Oddělení operačního střediska a Oddělení pro podporu výkonu. Dalším článkem je náměstek ředitele pro výkon a trestní řízení, pod kterého spadají pověření důstojníci pro mezinárodní spolupráci nebo pro výcvik a dále Odbor Praha s dalšími čtyřmi odděleními a exoziturní pracoviště v Českých Budějovicích, Plzni (a pracoviště v Sokolově), Ústí nad Labem, Hradci Králové, Brně (a pracoviště v Holešově) a Ostravě. Uvedené vnitřní dělení vychází z výpisu organizační struktury, kterou lze dohledat v elektronickém systému interních aktů řízení (eSIAR).

Jako ukázka činnosti Národní protidrogové centrály SKPV může posloužit případ velkoobjemové výroby metamfetaminu, jehož realizace proběhla v lednu 2022 souběžně na šesti místech České republiky. Jednalo se o vietnamsko-české zločinecké uskupení a došlo k zajištění 7 kg metamfetaminu v krystalické podobě, 1 kg heroinu, kolem 3 milionů korun, kompletní velkoobjemové laboratoře a skladu chemikálií, ve kterém se nacházelo 620 litrů kyselin a rozpouštědel, 7 kg fosforu, 2 kg methylsulfonylmethanu, 20 kg jódu a 180 kg tabáku.¹¹⁴

¹¹³ HABICH, Lukáš, Martin KLOUBEK a kol. *Činnost policejních služeb*. Praha: Policejní akademie České republiky v Praze, 2019. ISBN 978-80-7251-481-6, str. 93.

¹¹⁴ *Policie.cz: Národní protidrogová centrála SKPV* [online]. [cit. 2022-02-07]. Dostupné z: <https://www.policie.cz/clanek/operace-metha.aspx>.

3.2.2.2 Národní centrála proti organizovanému zločinu SKPV

Tento celorepublikový útvar vznikl dne 1. srpna 2016 spojením do té doby dvou samostatných útvarů, a sice Útvaru pro odhalování organizovaného zločinu SKPV a Útvaru odhalování korupce a finanční kriminality SKPV. Do působnosti útvaru spadá organizovaný zločin, závažná hospodářská trestná činnost a korupce, extremismus, terorismus a kybernetická kriminalita, při jejichž odhalování a vyšetřování se zapojuje do ochrany České republiky. Útvaru jsou na základě jeho podřízenosti svěřovány i některé úkoly Policejního prezidia České republiky a Ministerstva vnitra České republiky.¹¹⁵

Národní centrála proti organizovanému zločinu SKPV působí také jako určené pracoviště, které bojuje s daňovými úniky a daňovou kriminalitou, jako národní kontaktní bod zabývající se kybernetickou kriminalitou a národní kontaktní místo počítačového hlášení o závadném obsahu a závadových aktivitách na internetu, dále působí jako národní kontaktní bod pro boj s terorismem, národní centrála proti penězokazectví nebo jako úřad dohledávající majetek z trestné činnosti na území České republiky.¹¹⁶

Policisté NCOZ SKPV šetří, prověřují a vyšetřují úmyslné trestné činy, které dozorují příslušná vrchní státní zastupitelství, jestliže vzhledem k obdobnému postupu státního zástupce a nižší míře skutkové, právní nebo důkazní složitosti není rozhodnuto o postoupení jinak věcně nebo místně příslušnému policejnímu orgánu. Dále se zabývají trestnými činy, kterých se ve vztahu ke své pravomoci dopustili senátoři, poslanci, členové vlády, prezident nebo viceprezident Nejvyššího kontrolního úřadu, členové bankovní rady České národní banky, veřejný ochránce práv, soudci, státní zástupci a další, kteří jsou taxativně vyjmenováni v pokynu policejního prezidenta, jestliže vzhledem především k závažnosti jednání, skutkové, právní nebo důkazní jednoduchosti, či vzhledem

¹¹⁵ *Policie.cz: Národní centrála proti organizovanému zločinu SKPV* [online]. [cit. 2022-02-08]. Dostupné z: <https://www.policie.cz/clanek/narodni-centrala-proti-organizovanemu-zlocinu-skpv.aspx>.

¹¹⁶ *Policie.cz: Národní centrála proti organizovanému zločinu SKPV* [online]. [cit. 2022-02-08]. Dostupné z: <https://www.policie.cz/clanek/narodni-centrala-proti-organizovanemu-zlocinu-skpv.aspx>.

k jiným relevantním okolnostem případu není rozhodnuto o postoupení jinak věcně a místně příslušnému orgánu policie.¹¹⁷

Na základě výpisu v eSIAŘ, provedeného v únoru 2022, je vnitřní organizační struktura NCOZ SKPV následující. Pod ředitele útvaru spadají kancelář ředitele, Oddělení vnitřní kontroly, dva náměstci ředitele pro výkon a náměstek ředitele pro podporu výkonu. Kancelář ředitele zahrnuje Personální oddělení, Oddělení ochrany utajovaných informací a krizového řízení, Organizační oddělení, Právní oddělení, Oddělení tisku a prevence a Oddělení služební přípravy. Náměstek ředitele pro podporu výkonu řídí Oddělení forenzní analýzy dat, Odbor analytiky zahrnující Oddělení lustrací, dále Odbor mezinárodní spolupráce a metodiky, Odbor informatiky, Operační středisko a Ekonomický odbor, pod který například spadá Oddělení materiálně-technického zabezpečení nebo Oddělení automobilní.

Konečně struktura výkonných článků je rozdělena mezi dva náměstky ředitele, kdy pod prvního náměstka spadá Sekce zločineckých struktur, která se dále dělí na Odbor českých zločineckých struktur, zahrnující v sobě další dvě oddělení, Odbor obchodu s lidmi a nelegální migrace, opět s dalšími dvěma odděleními, a Odbor zahraničních zločineckých struktur, v němž se nacházejí tři oddělení. Dále je to Sekce terorismu a extremismu, která zahrnuje Odbor náboženského terorismu a extremismu, Odbor politického terorismu a extremismu, Odbor zbraní a nebezpečných materiálů a Národní kontaktní bod pro terorismus, pod kterým lze nalézt Oddělení protiteroristických analýz a Oddělení informací o cestujících. Dalšími články v působnosti prvního náměstka jsou expoziturní pracoviště v Českých Budějovicích, Plzni, Ústí nad Labem a Hradci Králové, kdy každé z nich má pod sebou další tři až čtyři oddělení. Do působnosti druhého náměstka ředitele pro výkon spadá Sekce závažné hospodářské trestné činnosti a korupce, pod který se řadí Odbor závažné hospodářské trestné činnosti a Odbor korupce, přičemž oba dva mají pod sebou k dispozici další tři oddělení. Další sekcí je Sekce finanční kriminality, jež zahrnuje Odbor daní s dalšími třemi odděleními a Odbor výnosů a praní peněz také se třemi odděleními. Poslední je Sekce kybernetické kriminality, která se dělí na Odbor

¹¹⁷ Čl. 6 PPP č. 103/2013 ve znění PPP č. 77/2021, o plnění některých úkolů policejních orgánů Policie České republiky v trestním řízení.

kybernetické kriminality se dvěma odděleními navíc a Odbor vyšetřování s dalšími třemi odděleními. Následují expoziturní pracoviště umístěná na východě republiky, a to v Brně, Olomouci a Ostravě, přičemž tato mají pod sebou další dvě až čtyři oddělení.

3.2.2.3 Úřad dokumentace a vyšetřování zločinů komunismu SKPV

Základním úkolem tohoto útvaru je odhalování a stíhání těch trestných činů, které byly spáchány v období od 25. února 1948 do 29. prosince 1989, ale z politických důvodů nedošlo k jejich pravomocnému rozhodnutí. Mimo to se útvar zabývá také dokumentační činností spočívající ve shromažďování a vyhodnocování dokumentů, informací a materiálů, jež dokazují, jaké zločinné činnosti se komunistický režim a jeho represivní složky dopouštěly. Období, kterému se dokumentaristé útvaru věnují, bylo rozšířeno o dobu mezi 1. lednem 1945 a 25. únorem 1948. Výsledná činnost těchto pracovníků je pak policisty využívána nejen jako pomoc během vyšetřování, ale také k informování společnosti ve formě prezentace v médiích, publikační činnosti nebo ve formě pořádání přednášek a výstav¹¹⁸, z nichž se v roce 2019 a 2020 velkého ohlasu dočkala výstava s názvem Hvězda pod tíhou hvězdy, která byla věnována československo-izraelským vztahům z pohledu bezpečnostních složek v době, kdy osoby židovského původu zažívaly nesvobodu a represi. Další významné výstavy byly např. Nad krajinou slz a radiace, jež dokumentovala, jak se v období od 50. do 60. let 20. století vyvíjely uranové tábory, nebo Nejdelší noc, která prezentovala dosud nezveřejněná fakta z okupačního období roku 1968 zahrnující také seznam civilních obětí tehdejšího Československa.¹¹⁹

Podle výpisu z organizační struktury v eSIAŘ má Úřad dokumentace a vyšetřování zločinů komunismu SKPV ve svém vnitřním uspořádání 1. a 2. oddělení odboru vyšetřování spadající pod zástupce ředitele. Dále se zde

¹¹⁸ *Policie.cz: Úřad dokumentace a vyšetřování zločinů komunismu SKPV* [online]. [cit. 2022-02-17]. Dostupné z: <https://www.policie.cz/clanek/urad-dokumentace-a-vysetrovani-zlocinu-komunismu-679905.aspx>.

¹¹⁹ *Prevencekriminality.cz* [online]. [cit. 2022-02-17]. Dostupné z: <https://prevencekriminality.cz/zprava-o-situaci-v-oblasti-vnitri-bezpecnosti-a-verejnego-poradku-na-uzemi-cr-v-roce-2020/>.

nachází skupina správních činností, odbor vyšetřování a sekretariát ředitele. Úřad má své sídlo v Praze, nicméně pro zajištění větší pracovní efektivity bylo vyčleněno ještě další pracoviště v Brně.¹²⁰

Úřad dokumentace a vyšetřování zločinů komunismu SKPV zahájil v roce 2020 ve třinácti případech trestní stíhání a ve čtyřech případech podal návrh na podání obžaloby dotyčných obviněných. Nejčastěji vyšetřovanou trestnou činností byly trestné činy ve smyslu § 329 trestního zákoníku, tedy zneužití pravomoci úřední osoby, kdy ke spáchání takového činu docházelo z důvodů, jež nebyly slučitelné se základními zásadami obsaženými v právním řádu demokratického státu, a kdy k páchání docházelo také z důvodů politických, které souvisely s pronásledováním jednotlivců nebo i skupin osob. Na základě své časové a věcné působnosti se útvar ve smyslu § 35 trestního zákoníku věnuje šetření případů, které jsou vyloučeny z promlčení, tedy uplynutím promlčecí doby nezaniká jejich trestní odpovědnost, a to za trestné činy spáchané v období mezi 25. únorem 1948 do 29. prosincem 1989, jejichž horní hranice trestní sazby odnětí svobody dosahuje nejméně deseti let nebo které byly spáchaný veřejnými činiteli nebo z dalších důvodů (viz výše).¹²¹

3.2.2.4 Útvar speciálních činností SKPV

Vznik tohoto celorepublikového útvaru je datován na 15. ledna 2001. V té době byl přijat zákon o zvláštní ochraně svědků a byl také novelizován trestní řád, do kterého byly kromě jiného ze zákona č. 273/2008 Sb. převedeny operativně pátrací prostředky (viz podkapitola 3.2.4 Operativně pátrací prostředky). Toto bylo pro vznik útvaru základním stimulem. Útvar speciálních činností SKPV (ÚSČ) je řazen mezi nezávislé, nestranné a profesionální součásti Policie České republiky,

¹²⁰ *Policie.cz: Úřad dokumentace a vyšetřování zločinů komunismu SKPV* [online]. [cit. 2022-02-17]. Dostupné z: <https://www.policie.cz/clanek/urad-dokumentace-a-vysetrovani-zlocinu-komunismu-679905.aspx>.

¹²¹ *Prevenckriminality.cz* [online]. [cit. 2022-02-17]. Dostupné z: <https://prevenckriminality.cz/zprava-o-situaci-v-oblasti-vnitri-bezpecnosti-a-verejneho-poradku-na-uzemi-cr-v-roce-2020/>.

jenž se věnuje specifické servisní činnosti, kterou vykonává (ve většině případů konspirativně) secundum et intra legem.¹²²

Co se týče právní úpravy, podle které se útvar při vykonávání své činnosti řídí, pak při skrytém vyšetřování postupuje podle zákonů č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky, č. 2/1993 Sb., o vyhlášení listiny základních práv a svobod, č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád), a to především ve smyslu § 158b, § 158c, § 158e a § 437, a podle zákona č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky (zejména § 72 až 77). Ve spojitosti s výkonem ochrany osob postupuje útvar ve smyslu zákona č. 137/2001 Sb., o zvláštní ochraně svědka a dalších osob, a zákona č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky (zde hlavně § 50, 72 až 76).¹²³

Mezi hlavní úkoly ÚSČ patří poskytování zvláštní ochrany a pomoci těm, kteří mají ve spojitosti s trestním řízením status ohrožených osob, dále metodické řízení při realizování krátkodobé ochrany, kterou může v ojedinělých případech i sám vykonávat, a v neposlední řadě poskytuje jiným útvarům policie svůj servis v rámci trestního řízení v podobě využití některých podpůrných operativně pátracích prostředků ve smyslu zákona o Policii ČR (viz podkapitola 3.2.5 Podpůrné operativně pátrací prostředky) i operativně pátracích prostředků ve smyslu trestního řádu.¹²⁴

Z důvodu povahy činností, jež útvar vykonává, podléhají takřka všechny jeho aktivity utajení.¹²⁵ To se týká i vnitřního členění útvaru, nicméně na základě výpisu organizační struktury v eSIAR je možné načrtnout alespoň nejzákladnější dělení, ze kterého vyplývá, že pod ředitele ÚSČ spadá zaprvé náměstek ředitele pro podporu výkonu, pod nímž je dále zařazen sekretariát a rada, a zadruhé náměstek ředitele pro výkon, pod něhož spadá 1. odbor.

¹²² *Policie.cz: Útvar speciálních činností SKPV* [online]. [cit. 2022-02-18]. Dostupné z: <https://www.policie.cz/clanek/utvar-specialnich-cinnosti-skpv-utvar-specialnich-cinnosti-sluzby-kriminalni-policie-a-vysetrovani.aspx>.

¹²³ *Policie.cz: Útvar speciálních činností SKPV* [online]. [cit. 2022-02-18]. Dostupné z: <https://www.policie.cz/clanek/pravni-uprava.aspx>.

¹²⁴ *Policie.cz: Útvar speciálních činností SKPV* [online]. [cit. 2022-02-18]. Dostupné z: <https://www.policie.cz/clanek/utvar-specialnich-cinnosti-skpv-utvar-specialnich-cinnosti-sluzby-kriminalni-policie-a-vysetrovani.aspx>.

¹²⁵ *Policie.cz: Útvar speciálních činností SKPV* [online]. [cit. 2022-02-18]. Dostupné z: <https://www.policie.cz/clanek/utvar-specialnich-cinnosti-skpv-utvar-specialnich-cinnosti-sluzby-kriminalni-policie-a-vysetrovani.aspx>.

3.2.2.5 Útvar zvláštních činností SKPV

Tento útvar vznikl dne 15. ledna 2015, kdy došlo ke sloučení dosavadního Útvaru operativní dokumentace SKPV, zaměřeného zejména na sledování osob a věcí, a Zvláštního technického útvaru SKPV, který prováděl především technické sledování a záznam telekomunikačního provozu.¹²⁶ Vznik ÚZČ vycházel z několika důvodů, kdy prvním byl předpoklad, že bude přijata tzv. velká novela trestního řádu, kterou byly přesunuty operativně pátrací prostředky do trestního řádu, jak již bylo uvedeno v podkapitole o ÚSČ. Na základě nově vloženého ustanovení bylo umožněno zjišťovat údaje o telekomunikačním provozu, který byl již uskutečněn. Druhý důvod lze spatřovat v tom, že zde byl požadavek na vznik samostatného pracoviště s vysokou specializací, jež bude provádět odposlech a záznam telekomunikačního provozu, sledování osob a věcí i jiné specializované úkony, a to podle příslušných ustanovení obsažených nejen v trestním řádu, ale i v ostatních právních předpisech.¹²⁷

Útvar zvláštních činností SKPV je jako servisní útvar v rámci Policie České republiky jediný, jenž má oprávnění k realizování výše uvedených činností, a to samozřejmě na území celé České republiky, což vyplývá již ze samotné skutečnosti, že ÚZČ je útvarem s celostátní působností. Kromě vlastní výkonné činnosti působí útvar vůči oprávněným bezpečnostním subjektům také metodicky.¹²⁸ Z hlediska vnitřního členění tohoto útvaru je na základě výpisu organizační struktury v eSIAŘ zřejmé, že kromě centrály má útvar k dispozici šest expoziturních pracovišť. Centrála se nachází v Praze a expozitury jsou dislokovány v Ostravě, Brně, Hradci Králové, Ústí nad Labem, Plzni a Českých Budějovicích.¹²⁹ Jako prvním je pod ředitelem útvaru zařazen náměstek ředitele

¹²⁶ HABICH, Lukáš, Martin KLOUBEK a kol. *Činnost policejních služeb*. Praha: Policejní akademie České republiky v Praze, 2019. ISBN 978-80-7251-481-6, str. 97.

¹²⁷ HRUDKA, Josef, David ZÁMEK a kol. *Organizace a činnost policejních služeb: stav k 1. 1. 2012*. Praha: Police History, 2012. ISBN 978-80-86477565, str. 128.

¹²⁸ *Policie.cz: Útvar zvláštních činností SKPV* [online]. [cit. 2022-02-20]. Dostupné z: <https://www.policie.cz/clanek/utvar-zvlastnich-cinnosti-sluzby-kriminalni-policie-a-vysetrovani-716842.aspx>.

¹²⁹ HRUDKA, Josef, David ZÁMEK a kol. *Organizace a činnost policejních služeb: stav k 1. 1. 2012*. Praha: Police History, 2012. ISBN 978-80-86477565, str. 129.

pro zvláštní techniku, jenž má v působnosti oněch šest expozitur označených jako E1 až E6 a dva odbory s označením T1 a T2. Dalším je náměstek pro kontaktní sledování, pod nějž se řadí Odbor S1, Odbor T3, Oddělení koordinace a organizace kontaktního sledování a Odbor S2. Náměstek ředitele pro logistiku zodpovídá za činnost Odboru elektronických komunikací a Odboru logistiky, který v sobě zahrnuje skupinu výcviku, technické oddělení, operační skupinu, automobilní skupinu a další. Pod ředitele ÚZČ je pak ještě zařazen Odbor specializovaných činností a koordinace a Analyticko-právní oddělení. Vzhledem k povaze činností, které jsou útvarem poskytovány, je všechna jeho činnost realizována utajovaným způsobem, kdy výjimku z tohoto pravidla představují informace, jež útvar poskytuje za účelem dokazování v trestním řízení.¹³⁰

3.2.3 Útvary SKPV Policie České republiky krajských ředitelství

Současných čtrnáct krajských ředitelství vzniklo v souladu se zákonem č. 273/2008 Sb., což odpovídalo novému samosprávnému rozdělení České republiky do čtrnácti krajů. Z původních okresních ředitelství vznikly územní odbory, jež jsou organizačně podřazeny pod jednotlivá krajská ředitelství.¹³¹ Služba kriminální policie a vyšetřování se v rámci kraje v základu člení na odbor obecné kriminality a odbor hospodářské kriminality. Tyto odbory se zabývají trestnými činy, jejichž spodní hranice trestu je minimálně pět let, a pak trestnými činy, které jsou kompletně vyjmenovány v § 17 trestního řádu. Zbývající trestné činy spadají podle věcné a místní příslušnosti do působnosti oddělení SKPV konkrétních územních odborů.¹³²

Na základě výpisu organizační struktury v eSIAŘ lze tvrdit následující. Každé krajské ředitelství policie má v rámci SKPV odbor obecné kriminality, odbor hospodářské kriminality, odbor operativní dokumentace a odbor kriminalistické techniky a expertiz. Existuje ale několik výjimek, a to Krajská ředitelství policie

¹³⁰ HABICH, Lukáš, Martin KLOUBEK a kol. *Činnost policejních služeb*. Praha: Policejní akademie České republiky v Praze, 2019. ISBN 978-80-7251-481-6, str. 97.

¹³¹ HABICH, Lukáš, Martin KLOUBEK a kol. *Činnost policejních služeb*. Praha: Policejní akademie České republiky v Praze, 2019. ISBN 978-80-7251-481-6, str. 76-77.

¹³² HRINKO, Martin a kol. *Pořádková činnost policie*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2020. ISBN 978-80-7380-793-1, str. 204.

Pardubického, Olomouckého, Libereckého, Karlovarského kraje a kraje Vysočina, která odbor operativní dokumentace a odbor kriminalistické techniky a expertiz nemají. Naopak v Královehradeckém a Jihomoravském kraji mají navíc oddělení statistiky. Krajské ředitelství policie hlavního města Prahy má kromě čtyř výše zmíněných odborů ještě také odbor extremismu a terorismu.

Jak již bylo poznamenáno, pod krajská ředitelství spadají územní odbory, kterých je ve třinácti krajích celkem sedmdesát tři. Na každém územním odboru se nachází oddělení obecné kriminality, oddělení hospodářské kriminality, oddělení analytiky a kybernetické kriminality a oddělení kriminalistické techniky. Pražské krajské ředitelství nemá územní odbory, nýbrž čtyři obvodní ředitelství, do kterých spadají odbory obecné kriminality, odbory hospodářské kriminality, oddělení kriminalistické techniky, oddělení analytiky (a kybernetické kriminality) a stálá výjezdová skupina, jež se nevyskytuje pouze na jednom obvodním ředitelství. Existují také městská ředitelství policie, a to v Plzni, Brně a Ostravě. Pod takové ředitelství spadá oddělení obecné kriminality, oddělení hospodářské kriminality, oddělení analytiky a kybernetické kriminality a oddělení kriminalistické techniky.

3.2.4 Kriminalistický ústav

Kriminalistický ústav patří mezi nejstarší a zároveň vysoce specializované útvary s působností na celém území České republiky¹³³, který je podřízen pod náměstka policejního prezidenta pro službu kriminální policie a vyšetřování.¹³⁴ Jeho zaměření cílí na kriminalistickou a znaleckou neboli expertizní činnost v oborech strojírenství, písmoznalectví, chemie, elektrotechnika a kriminalistika. Kromě tradičních odvětví jako jsou daktyloskopie, mechanoskopie, trasologie, balistika, biologie a genetika, patří mezi další objekty zkoumání kriminalistického oboru odvětví defektoskopie, metalografie, chemie, fyzikální chemie, antropologie, fonoskopie, zkoumání videozáznamů, fotografií a fotografické techniky, dále také

¹³³ *Policie.cz: Kriminalistický ústav* [online]. [cit. 2022-02-20]. Dostupné z: <https://www.policie.cz/clanek/o-nas-56.aspx>.

¹³⁴ HÁBICH, Lukáš, Martin KLOUBEK a kol. *Činnost policejních služeb*. Praha: Policejní akademie České republiky v Praze, 2019. ISBN 978-80-7251-481-6, str. 106.

technické zkoumání pravosti platitel a cenin, dokladů a písemností, zkoumání ručního písma i písma psacích strojů nebo zkoumání nosičů dat a jejich analýza. Pro orgány činné v trestním řízení jsou Kriminalistickým ústavem zpracovávány odborná vyjádření i znalecké posudky a mimo to, že vykonává kriminalisticko-technickou a expertizní činnost, věnuje se také edukační činnosti, jejímž cílem jsou noví specialisté, a metodicky působí na další specializované útvary policie.¹³⁵

Ve spojitosti s výpisem organizační struktury v eSIAŘ je patrné, jak komplexně je Kriminalistický ústav členěn a čím vším se zabývá. Pod ředitele spadá úsek náměstka ředitele pro podporu výkonu, do jehož působnosti patří oddělení podpory a vědy, oddělení mezinárodní spolupráce a vzdělávání a odbor pro podporu výkonu, v rámci něhož se nachází oddělení metodiky, analytiky a legislativy, oddělení informatiky a oddělení logistiky. V úseku náměstka ředitele pro výkon se nacházejí tři odbory a oddělení evidence a koordinace zakázek. Prvním odborem je odbor technických zkoumání, pod který jsou zařazena oddělení technické diagnostiky, oddělení balistiky nebo oddělení kyberkriminality a elektrotechniky. Zadruhé je to odbor přírodovědných zkoumání, jehož součástí jsou oddělení chemie a fyziky, oddělení genetiky, oddělení LABUS (laboratoř bukálních stěrů, jež se ve stanoveném rozsahu zabývá znaleckou činností v oboru kriminalistika v odvětví genetiky)¹³⁶ a oddělení speciální biologie. Třetím odborem je odbor daktyloskopie a dokumentace, který zahrnuje oddělení daktyloskopické identifikace osob, oddělení daktyloskopické identifikace stop a oddělení dokumentace a speciálních analýz, do kterého je dále zařazena skupina audio-video dokumentace a skupina funkčních analýz. Do posledně jmenované skupiny patří fonoskopie, fyziodefekce a zkoumání ručního písma.

¹³⁵ *Policie.cz: Kriminalistický ústav* [online]. [cit. 2022-02-20]. Dostupné z: <https://www.policie.cz/clanek/o-nas-56.aspx>.

¹³⁶ Čl. 30 rozkazu ředitele Kriminalistického ústavu č. 43/2021.

4 OPERATIVNĚ PÁTRACÍ ČINNOST POLICIE

Operativně pátrací činnost lze mimo to, že má právní charakter, definovat jako soubor specifických metod a prostředků, které jsou využívány jednak k tomu určenými policisty, jednak zejména konspirativně. Smyslem operativně pátrací činnosti je chránit společnost před kriminalitou.¹³⁷ Její formy, metody a prostředky jsou uzákoněny nejen v právních předpisech, jako je zákon o Policii ČR nebo trestní řád, ale také v interních aktech policejního prezidenta.¹³⁸

4.1 Formy operativně pátrací činnosti

Mezi formy operativně pátrací činnosti se řadí předcházení, odhalování a objasňování trestné činnosti a také trestní řízení. První tři formy jsou upraveny v § 69 zákona o Policii ČR a mají povahu policejního zpravodajství, trestní řízení, zejména jeho přípravná fáze, je pak regulováno trestním řádem.¹³⁹

Předcházení trestné činnosti neboli prevence je zaměřeno na zamezení takových podmínek, jež umožňují či usnadňují páchat trestnou činnost. Bude se jednat například o specializovanou operativní skupinu, která se snaží potlačovat kapesní krádeže, podvodné jednání v rámci nelegálního směnárství nebo krádeže motorových vozidel. Dalším příkladem prevence může být zamezení pachatelů, aby vůbec dokonal trestný čin, nebo postupné rozkládání organizovaných kriminálních skupin.¹⁴⁰

Odhalováním je chápána vlastní vyhledávací činnost policie do té doby latentní kriminality. Bývají při ní v tzv. zájmovém prostředí využívány operativně pátrací prostředky a vztahovat se bude především na tu trestnou činnost, jež tento způsob činnosti požaduje. Takovou trestnou činností bude například terorismus,

¹³⁷ DVOŘÁK, Vratislav, Martin KLOUBEK. *Základy operativně pátrací činnosti policie v definicích a schématech*. Praha: Policejní akademie České republiky v Praze, 2011. ISBN 978-80-7251-351-2, str. 9.

¹³⁸ HABICH, Lukáš, Martin KLOUBEK a kol. *Činnost policejních služeb*. Praha: Policejní akademie České republiky v Praze, 2019. ISBN 978-80-7251-481-6, str. 63.

¹³⁹ HABICH, Lukáš, Martin KLOUBEK a kol. *Činnost policejních služeb*. Praha: Policejní akademie České republiky v Praze, 2019. ISBN 978-80-7251-481-6, str. 63-65.

¹⁴⁰ HABICH, Lukáš, Martin KLOUBEK a kol. *Činnost policejních služeb*. Praha: Policejní akademie České republiky v Praze, 2019. ISBN 978-80-7251-481-6, str. 64.

organizovaný zločin anebo hospodářská kriminalita. Policie touto formou tedy získává informace o zatím skryté nebo také o teprve připravované trestné činnosti.¹⁴¹

Pod pojmem objasňování trestné činnosti se rozumí prošetření a dokumentace trestných činů, které byly zjištěny nejen jejich odhalením v rámci pronikání do zájmového prostředí, ale také oznámením fyzické či právnické osoby, dále na základě operativních hlídek SKPV pracujících utajovaným způsobem i pořádkových hlídek policie, pokud byl pachatel přistižen při činu, nebo na útěku z místa činu. Objasňování probíhá ve stádiu před vlastním trestním procesem, jinými slovy tedy ještě před zahájením trestního řízení.¹⁴²

Do stádia přípravného trestního řízení se řadí fáze prověřování a fáze trestního stíhání pachatele, tedy vyšetřování. Policejní orgán, jež je v této chvíli v postavení orgánu činného v trestním řízení, je v rámci tohoto řízení oprávněn používat operativně pátrací prostředky v celém jeho průběhu, nicméně je také o jeho zahájení povinen sepsat záznam a tento do 48 hodin doručit státnímu zástupci, který na celé trestní řízení dohlíží. Operativně pátrací prostředky lze využívat až do okamžiku, kdy trestní věc začne projednávat konkrétní prvostupňový soud. Jedná se například o situace, kdy je vykonávána ochrana svědka, krátkodobá ochrana osoby nebo jestliže jde o činnost směřující k zamezení ovlivnění svědka apod.¹⁴³

4.2 Metody operativně pátrací činnosti

Metodami operativně pátrací činnosti jsou osobní pátrání, získávání a prověrka operativních informací, operativní vytěžování osob, operativní obhlídka a operativní pronikání do zájmového prostředí.¹⁴⁴ V některých případech bývají

¹⁴¹ DVOŘÁK, Vratislav, Martin KLOUBEK. *Základy operativně pátrací činnosti policie v definicích a schématech*. Praha: Policejní akademie České republiky v Praze, 2011. ISBN 978-80-7251-351-2, str. 14-15.

¹⁴² HABICH, Lukáš, Martin KLOUBEK a kol. *Činnost policejních služeb*. Praha: Policejní akademie České republiky v Praze, 2019. ISBN 978-80-7251-481-6, str. 64.

¹⁴³ DVOŘÁK, Vratislav, Martin KLOUBEK. *Základy operativně pátrací činnosti policie v definicích a schématech*. Praha: Policejní akademie České republiky v Praze, 2011. ISBN 978-80-7251-351-2, str. 15-16.

¹⁴⁴ HABICH, Lukáš, Martin KLOUBEK a kol. *Činnost policejních služeb*. Praha: Policejní akademie České republiky v Praze, 2019. ISBN 978-80-7251-481-6, str. 66.

metody operativního vytěžování, operativní obhlídky a operativní prověrky zařazovány pod metodu získávání a prověrky operativních informací.¹⁴⁵

Při osobním pátrání oprávněný policista pátrá po pachateli trestného činu i po dalších osobách a věcech, které mají s tímto trestným činem spojitost. Cílem je vypátrat hledané či pohřešované osoby a věci, rozšiřovat znalosti o operativní situaci v konkrétním úseku, postupně vytvářet systém informátorů policie nebo předcházet, odhalovat a objasňovat trestnou činnost. Je při něm využívána zejména policistova osobní a místní znalost a policejní i jiné databáze. Jádrem operativně pátrací činnosti, respektive získávání a prověrky operativních informací, je právě práce se samotnými informacemi. Zpravodajský informační proces se skládá z několika prvků, přičemž tím hlavním je zpravodajský cyklus sestávající z etapy hledání zdroje informací, jejich získávání, prověrky, zpracování a ukládání a z etapy využívání informací. Prověrka získaných informací spočívá v ověření věrohodnosti a obsahu informace, což z této etapy činí z hlediska její důležitosti v rámci zpravodajského cyklu tu nejdůležitější.¹⁴⁶

Další metodou je operativní vytěžování osob, kdy se jedná o získání informací účelově zaměřenou komunikací s osobou, u které lze reálně předpokládat, že má k dispozici potřebné informace. Mezi používané způsoby při vytěžování osob patří operativní vytěžování osob tzv. otevřené, tedy jménem Policie České republiky, dočasně či trvale utajené anebo vytěžování osob, při kterém dochází k záměrnému zakrývání cíle vytěžování, a to obvykle s použitím operativní legendy. Rekognoskace neboli operativní obhlídka se provádí ve vztahu k terénu, objektu i jejich vnitřní struktury za účelem získání a dokumentace informací, jež souvisejí s operativně pátrací činností. Využít ji lze například pro přípravu na domovní prohlídku, zadržení podezřelého nebo prověrku výpovědi na místě. Provádět ji lze otevřeně, se zakrytím jejího záměru, nebo tajně. Poslední metodou operativně pátrací činnosti je operativní pronikání do zájmového prostředí, jejímž cílem je získat poznatky, které by umožnily odhalit dosud latentní

¹⁴⁵ DVORÁK, Vratislav, Martin KLOUBEK. *Základy operativně pátrací činnosti policie v definicích a schématech*. Praha: Policejní akademie České republiky v Praze, 2011. ISBN 978-80-7251-351-2, str. 37-38.

¹⁴⁶ HABICH, Lukáš, Martin KLOUBEK a kol. *Činnost policejních služeb*. Praha: Policejní akademie České republiky v Praze, 2019. ISBN 978-80-7251-481-6, str. 66-67.

kriminalitu. Při pronikání do prostředí organizovaných zločineckých skupin lze využít operativní legendu, operativní kombinaci nebo informátora.¹⁴⁷

4.3 Prostředky operativně pátrací činnosti

Používání operativně pátracích prostředků a zejména podpůrných operativně pátracích prostředků není pochopitelně pouze otázkou ÚSČ SKPV nebo ÚZČ SKPV (viz podkapitola 3.2.2.4 Útvar speciálních činností SKPV a 3.2.2.5 Útvar zvláštních činností SKPV). Obecně lze operativně pátrací prostředky dělit podle předmětu, který je primárně využíván, tedy na osoby, věci a činnosti.¹⁴⁸ Do množiny osob lze zahrnout například informátora nebo agenta, pod věci budou spadat krycí prostředky nebo zabezpečovací technika a za činnost je označováno sledování nebo odposlech a záznam telekomunikačního provozu.¹⁴⁹

4.3.1 Operativně pátrací prostředky

Operativně pátrací prostředky a podmínky jejich použití jsou definovány v trestním řádu pod § 158b a dalšími. Pokud probíhá řízení o úmyslném trestném činu, je k použití operativně pátracích prostředků oprávněn ten policejní orgán, jestliže jej tím pověřil příslušný ministr, nebo pokud se jedná o útvar Policie České republiky, pak policejní prezident, a jedná-li se o Generální inspekci bezpečnostních sborů, útvar Vojenského zpravodajství, útvar Bezpečnostní informační služby nebo o útvar Úřadu pro zahraniční styky a informace, potom tyto policejní orgány pověřuje jejich ředitel.¹⁵⁰ Přestože to v trestním řádu není výslovně uvedeno, jsou k používání operativně pátracích prostředků ve smyslu

¹⁴⁷ HABICH, Lukáš, Martin KLOUBEK a kol. *Činnost policejních služeb*. Praha: Policejní akademie České republiky v Praze, 2019. ISBN 978-80-7251-481-6, str. 66-67.

¹⁴⁸ DVORÁK, Vratislav, Martin KLOUBEK. *Základy operativně pátrací činnosti policie v definicích a schématech*. Praha: Policejní akademie České republiky v Praze, 2011. ISBN 978-80-7251-351-2, str. 18.

¹⁴⁹ DVORÁK, Vratislav, Martin KLOUBEK. *Základy operativně pátrací činnosti policie v definicích a schématech*. Praha: Policejní akademie České republiky v Praze, 2011. ISBN 978-80-7251-351-2, str. 19.

¹⁵⁰ § 158b zákona č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád), v posledním znění.

tohoto zákona oprávněny také orgány Celní správy, a to při uskutečňování své pravomoci, která pramení z mezinárodních smluv při provádění dohledu nad osobami, o nichž je možné se ze závažných důvodů domnívat, že svým jednáním porušovaly nebo stále porušují předpisy druhé smluvní strany.¹⁵¹

Operativně pátracími prostředky se rozumí předstíraný převod, sledování osob a věcí a použití agenta. Podmínkou pro používání těchto prostředků je zejména fakt, že policejní orgán musí jejich použitím sledovat pouze zájem na získávání skutečností, jež jsou důležité pro trestní řízení, a to za předpokladu, že sledovaného účelu nelze dosáhnout jinak, nebo za předpokladu, že dosažení sledovaného účelu jiným způsobem by bylo značně komplikovanější. Při používání operativně pátracích prostředků je policejní orgán dále oprávněn omezovat práva a svobody osob jen v nezbytně nutné míře. Pokud jsou splněny veškeré podmínky, které trestní řád stanoví, je možno zvukové, obrazové i další záznamy, které byly použitím prostředků získány, využít jako důkaz.¹⁵²

Prvním z operativně pátracích prostředků je předstíraný převod, při kterém dochází k předstírání, že určitý předmět má být koupen, prodán nebo nějakým jiným způsobem převeden, a to i včetně převádění věci, kdy je její držení podmíněno zvláštním povolením anebo je naopak nedovolené, dále pokud tato věc byla získána páčáním trestné činnosti anebo je k jejímu páčání určena. Takový převod je možné zrealizovat pouze v případě, že k němu státní zástupce vydal písemné povolení. Policejní orgán je oprávněn provést předstíraný převod i bez povolení, pokud věc nesnese odkladu, nicméně je poté povinen o povolení dodatečně požádat, a to bez odkladu. Jestliže by ono povolení do 48 hodin neobdržel, byl by policejní orgán uskutečňování předstíraného převodu povinen ukončit a veškeré informace, jež v souvislosti s tím získal, by nesměl jakýmkoliv způsobem použít. Povinností policejního orgánu je také o předstíraném převodu sepsat záznam, který je třeba státnímu zástupci doručit do 48 hodin.¹⁵³

Dalším operativně pátracím prostředkem je sledování osob věcí. Jedná se o činnost, kdy jsou při jejím provádění utajovaným způsobem získávány poznatky

¹⁵¹ JELÍNEK, Jiří a kol. *Trestní zákoník a trestní řád: s poznámkami a judikaturou*. Praha: Leges, 2009. ISBN 978-80-7502-395-7, str. 895.

¹⁵² § 158b zákona č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád), v posledním znění.

¹⁵³ § 158c zákona č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád), v posledním znění.

o osobách a věcech, a to prostředky technickými nebo i jinými. Policejní orgán je povinen zničit záznam s obsahem komunikace, pokud zjistí, že obviněný komunikuje se svým obhájcem. Stejně tak je při tomto zjištění povinen nikterak nepoužít poznatky, které se v souvislosti s tím dozvěděl. Podobně jako u předstíraného převodu, i v tomto případě je realizování operativně pátracího prostředku možné pouze v případech, které písemně odsouhlasí státní zástupce, a to při pořizování zvukových, obrazových a jiných záznamů. Jestliže by ale použitím technických prostředků mělo sledování zasahovat do nedotknutelnosti obydlí nebo do listovního tajemství anebo by docházelo ke zjišťování obsahu jiných písemností a záznamů, které jsou uchovávány v soukromí, musí jeho provedení na základě písemné žádosti předem schválit soudce¹⁵⁴ (Jako problematický by se v této souvislosti mohl jevit fakt, že v trestním řádu není výslovně upraven tzv. prostorový odposlech, tedy například odposlech motorového vozidla, kanceláře nebo bytu, a upraveno není ani zajištění obsahu e-mailových zpráv, které již byly přepraveny.¹⁵⁵).

Třetím operativně pátracím prostředkem je použití agenta. Oprávnění k jeho použití má Policie České republiky a Generální inspekce bezpečnostních sborů, a to za předpokladu, že trestní řízení je vedeno pro zločin, za který je zákonem stanovený trest odnětí svobody, jehož horní hranice dosahuje nejméně osmi let, dále pro trestný čin, jenž byl spáchán ve prospěch organizované zločinecké skupiny, nebo například pro trestný čin podle § 226 trestního zákoníku, tedy pletichy v insolvenčním řízení.¹⁵⁶

Roli agenta vykonává příslušník Policie České republiky nebo Generální inspekce bezpečnostních sborů a plní úkoly, které mu uložil řídicí policejní orgán, přičemž platí, že agent obvykle vystupuje tak, aby zastíral skutečný účel své činnosti. Trestní řád dále umožňuje, jestliže to použití agenta, jeho příprava nebo jeho ochrana vyžaduje, vytvoření legendy, jejímž cílem je existence jiné osoby, kdy údaje, jež vyplývají z této legendy a souvisejí s onou osobou, lze zavést do informačních systémů, které jsou provozovány podle zvláštních právních

¹⁵⁴ § 158d zákona č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád), v posledním znění.

¹⁵⁵ JELÍNEK, Jiří a kol. *Trestní zákoník a trestní řád: s poznámkami a judikaturou*. Praha: Leges, 2009. ISBN 978-80-7502-395-7, str. 897.

¹⁵⁶ odst. 1 § 158e zákona č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád), v posledním znění.

předpisů. Dále je zde možnost, aby agent za výše uvedeným účelem prováděl hospodářskou činnost, k jejímuž vykonávání je za normálních okolností potřeba zvláštního oprávnění, povolení nebo registrace. Možností je také zastírání agentovy příslušnosti u Policie České republiky nebo u Generální inspekce bezpečnostních sborů.¹⁵⁷

V průběhu legislativního procesu nebylo mezi operativně pátrací prostředky začleněno zadržení, otevření a záměna zásilky, sledovaná zásilka a také odposlech a záznam telekomunikačního provozu. Z toho důvodu jsou tyto instituty trestního řádu označovány jako operativně pátrací opatření.¹⁵⁸ Zadržení a otevření zásilek, jejich záměna a sledování je jednou ze dvou skupin operativně pátracích opatření a v trestním řádu se nacházejí pod § 86 a následujícími. Pokyn k zadržení a vydání nedoručené poštovní zásilky, jiné zásilky nebo telegramu, vydává předseda senátu a v přípravném řízení státní zástupce. Podmínkou k tomuto je, že pro objasnění skutečností, které jsou důležité pro trestní řízení v konkrétní věci, je zapotřebí zjistit obsah těchto zásilek.¹⁵⁹ Zde je vhodné zmínit, že za zásilku lze považovat předmět, který je dopravován jakýmkoliv způsobem, tedy například poštou, jinou osobou nebo i skrytým způsobem dopravy.¹⁶⁰ Pošta či osoba, jež provádějí přepravu zásilek, je vydají předsedovi senátu anebo v přípravném řízení buď státnímu zástupci, nebo policejnímu orgánu. Ten je také oprávněn přikázat, aby subjekty provádějící přepravu zásilku pozdržely, a to opět pouze v případě, kdy věc nesnese odkladu a výše zmíněného nařízení nelze dosáhnout předem. Jestliže policejní orgán pozdržení zásilky tímto způsobem přikáže, je poté o tomto povinen státního zástupce do 24 hodin vyrozumět. Pokud by ani následně pošta či osoba provádějící přepravu zásilky do 3 dnů nařízení neobdržely, nemohou již v přepravě zásilky dále zamezovat.¹⁶¹

Předseda senátu nebo v přípravném řízení státní zástupce (se souhlasem soudce) nařizují, aby byl obsah zásilky vyměněn za obsah jiný a až poté byla

¹⁵⁷ odst. 2 § 158e zákona č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád), v posledním znění.

¹⁵⁸ DVORÁK, Vratislav, Martin KLOUBEK. *Základy operativně pátrací činnosti policie v definicích a schématech*. Praha: Policejní akademie České republiky v Praze, 2011. ISBN 978-80-7251-351-2, str. 20.

¹⁵⁹ § 86 zákona č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád), v posledním znění.

¹⁶⁰ § 87c zákona č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád), v posledním znění.

¹⁶¹ § 86 zákona č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád), v posledním znění.

zásilka předána k další přepravě, a to v případě, že je v zájmu policejního orgánu, aby zjistil, které osoby se podílejí na manipulaci se zásilkou, jež obsahuje například věci pocházející z trestné činnosti, věci k páčání trestné činnosti určené, dále střelivo nebo výbušniny, padělané peníze, radioaktivní látky, prekursory, omamné a psychotropní látky apod. Taková výměna obsahu je prováděna policejním orgánem, který vyměněný obsah zásilky řádně zabezpečí a o celé věci sepíše záznam.¹⁶² Zásilka může být také sledována, a to v přípravném řízení na pokyn státního zástupce policejním orgánem v případech, kdy existuje odůvodněné podezření, že obsahuje výše uvedené věci, a kdy je to zapotřebí k tomu, aby byl trestný čin objasněn, všichni jeho pachatelé odhaleni, a kdy zjišťování těchto skutečností odlišnou formou by buď nebylo účinné, nebo by naopak bylo velmi komplikované.¹⁶³

Druhým operativně pátracím opatřením je odposlech a záznam telekomunikačního provozu, kdy příkaz k němu je možné vydat za odůvodněného předpokladu, že orgány činné v trestním řízení na jeho základě získají skutečnosti, jež jsou pro konkrétní trestní řízení významné, a také jestliže sledovaného účelu nejde dosáhnout jiným způsobem nebo by bylo použití tohoto způsobu značně komplikované. Takový příkaz je vydáván v trestních řízeních vedených pro zločin, na nějž je zákonem stanoven trest odnětí svobody, jehož horní hranice trestní sazby dosahuje nejméně osmi let, a dále například pro trestný čin pletichy v insolvenčním řízení ve smyslu § 226 trestního zákoníku nebo dalších, jež jsou vymezeny v § 88 odst. 1 trestního řádu. Pro potřeby všech orgánů v trestním řízení provádí odposlech a záznam telekomunikačního provozu Policie České republiky¹⁶⁴, konkrétně Útvar zvláštních činností (viz podkapitola 3.2.2.5 Útvar zvláštních činností).¹⁶⁵ Obdobně jako u operativně pátracího prostředku sledování osob a věcí i zde platí, že pokud policejní orgán zjistí skutečnost, kdy obviněný komunikuje se svým obhájcem, je jeho povinností okamžité zničení záznamu a nepoužití žádných informací, které se tímto způsobem dozvěděl.¹⁶⁶

¹⁶² § 87a zákona č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád), v posledním znění.

¹⁶³ § 87b zákona č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád), v posledním znění.

¹⁶⁴ § 88 odst. 1 zákona č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád), v posledním znění.

¹⁶⁵ *Policie.cz: Útvar zvláštních činností SKPV* [online]. [cit. 2022-02-20]. Dostupné z: <https://www.policie.cz/clanek/utvar-zvlastnich-cinnosti-sluzby-kriminalni-policie-a-vysetrovani-716842.aspx>.

¹⁶⁶ § 88 odst. 1 zákona č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád), v posledním znění.

4.3.2 Podpůrné operativně pátrací prostředky

Výše uvedené speciální instituty trestního práva procesního, tedy operativně pátrací prostředky, respektive jejich používání je často podporováno a umožňováno podpůrnými operativně pátracími prostředky definovanými pod § 72 až 77 zákona č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky.¹⁶⁷ Účelem jejich používání je prostřednictvím policejního zpravodajství získat indicie, jinými slovy základní informace o trestné činnosti, a stejně tak je jejich použití vhodné například při zajišťování krátkodobé ochrany osob nebo při pátrání po osobách a věcech. Na rozdíl od operativně pátracích prostředků není užívání podpůrných operativně pátracích prostředků přímo dozorováno státním zastupitelstvím, nicméně je také prováděno utajovaným způsobem.¹⁶⁸ Mezi tyto prostředky se řadí informátor, krycí prostředky, zabezpečovací technika a zvláštní finanční prostředky.¹⁶⁹

Pojmem informátor je chápána fyzická osoba, jejímž prostřednictvím policie konspirativně získává informace o trestné činnosti, což plyne z toho, že taková osoba se obvykle pohybuje v kriminálním prostředí, je jeho součástí, a tudíž má možnost získávat jednak informace o samotném zájmovém prostředním, jednak o trestné činnosti, ke které v něm dochází. Výhodou informátora tedy je, že na rozdíl od policistů nebo agentů, kteří v kriminálním prostředí působí, tam nemusí být vysílán, neboť se v něm přímo pohybuje. Tato skutečnost však nebrání tomu, aby jako informátor působil kdokoliv jiný z úplně jiného kriminálního prostředí nebo například prostředí národnostního, ekonomického, sociálního nebo institucionálního. To následně poskytuje možnost jak policistům, tak i příslušníkům jiných bezpečnostních sborů k tomu, aby sami vystupovali jako informátoři.¹⁷⁰

Z hlediska práce s informátorem patří jeho vyhledání, získání, rozvoj vztahů s ním, jeho motivace a samozřejmě jeho vytěžování k informacím k základním

¹⁶⁷ HRUDKA, Josef, David ZÁMEK a kol. *Organizace a činnost policejních služeb: stav k 1. 1. 2012*. Praha: Police History, 2012. ISBN 978-80-86477565, str. 137-138.

¹⁶⁸ HABICH, Lukáš, Martin KLOUBEK a kol. *Činnost policejních služeb*. Praha: Policejní akademie České republiky v Praze, 2019. ISBN 978-80-7251-481-6, str. 68.

¹⁶⁹ HRUDKA, Josef, David ZÁMEK a kol. *Organizace a činnost policejních služeb: stav k 1. 1. 2012*. Praha: Police History, 2012. ISBN 978-80-86477565, str. 138.

¹⁷⁰ VANGELI, Benedikt. *Zákon o Policii České republiky: Komentář*. 2. vydání. Praha: C.H. Beck, 2014. ISBN 978-80-7400-543-5, str. 308.

prvkům operativně pátrací činnosti. Policie je oprávněna informátora použít také k tomu, aby policistu nebo agenta uvedl do zájmového prostředí. Jeho informace mohou být využity k zahájení úkonů trestního řízení, avšak nemají procesní hodnotu použitelnou v trestním řízení. Ve vztahu k informátorově hodnotě, která tkví v tom, že je schopen ze zájmového prostředí poskytovat informace po dlouhou dobu, nevystupuje zpravidla v trestním řízení jako svědek, protože by tím mohlo dojít k jeho odhalení, a tím tedy k ohrožení dalšího zprostředkovávání informací. Jestliže je informátor ve výjimečných případech jako svědek použit, bývá aplikován institut ve smyslu § 55 odst. 2 trestního řádu, za pomoci kterého jsou podoba a totožnost svědka utajeny.¹⁷¹

Jestliže jsou k tomu splněny podmínky, může být v takovém případě informátorovi poskytnuta ochrana podle zákona č. 137/2001 Sb., a pokud určené podmínky splněné nejsou, může být informátorovi poskytnuta krátkodobá ochrana podle § 50 zákona č. 273/2008 Sb. Jak již bylo řečeno výše, při práci s informátorem je důležitá jeho motivace, ať už peněžní nebo jiná. K odměnění informátora jsou ze státního rozpočtu vyčleněny zvláštní finanční prostředky, které jsou i samostatným podpůrným operativně pátracím prostředkem.¹⁷²

Druhým institutem jsou krycí prostředky, jež v sobě zahrnují i operativně pátrací prostředek krycí doklad ve smyslu § 75 zákona č. 273/2008 Sb. Vůči tomuto paragrafu vystupují krycí prostředky subsidiárně, neboť jsou v něm krycí doklady speciálně upraveny, nicméně v § 74 tohoto zákona je definováno, co krycí prostředky představuje. Řadí se mezi ně kterákoliv věc včetně krycího dokladu, prostory nebo činnosti, které slouží k zastírání totožnosti osoby, zabraňují tomu, aby byla vyzrazena činnost osoby, a slouží také k zastírání činnosti policie obecně. Výše zmíněnou osobou může být jak informátor nebo i jiná osoba, jež spolupracuje s policií, tak policista. Věcmi se rozumí vše, čím je policie schopna napomáhat k tomu, aby byla totožnost osoby maskována, aby nedošlo k prozrazení její činnosti a aby opět byla zastřena policejní činnost. Charakteristické tedy budou různé šaty a doplňky, krycí doklady nebo například

¹⁷¹ VANGELI, Benedikt. *Zákon o Policii České republiky: Komentář*. 2. vydání. Praha: C.H. Beck, 2014. ISBN 978-80-7400-543-5, str. 308.

¹⁷² VANGELI, Benedikt. *Zákon o Policii České republiky: Komentář*. 2. vydání. Praha: C.H. Beck, 2014. ISBN 978-80-7400-543-5, str. 309.

dopravní prostředky. V případech, kdy budou tyto věci využívány policií, bude se moci jednat také o věci uvedené v § 38 zákona, jinak řečeno o nebezpečné látky a věci, mezi které jsou řazeny například omamné a psychotropní látky, výbušniny nebo padělky platebních prostředků¹⁷³, a o části lidských pozůstatků. Co se týče prostorů, z těchto mohou být využívány různé provozovny k předstírání nějaké podnikatelské nebo jiné činnosti anebo bytové i nebytové prostory sloužící ke krytí agenta nebo jako místa, na kterých se budou konat schůzky s informátory.¹⁷⁴

Krycí doklady se s ohledem na to, jak je používání podpůrných operativně pátracích prostředků obecně vymezeno, používají zejména v souvislosti s operativně pátrací činností nebo v rámci krátkodobé ochrany osoby, a jsou tak využívány obzvláště operativními pracovníky policie nebo agenty. Jako krycí doklady budou uplatňovány dokumenty sloužící k zastření osobní totožnosti nebo k tomu, aby nedocházelo k odhalení činnosti či ostatních krycích prostředků. Krycím dokladem však nemohou být průkazy nebo jiné doklady osob, které jsou taxativně vyjmenovány v odst. 2 § 75 zákona a jménem kterých tedy policista nemůže vystupovat.¹⁷⁵ Jedná se o inspektora Úřadu pro ochranu osobních údajů, člena vlády, soudce Ústavního soudu, guvernéra České národní banky, člena Nejvyššího kontrolního úřadu, služební průkaz státního zástupce nebo soudce, poslance, senátora a o doklady žijících nebo zemřelých osob.¹⁷⁶

Dalším podpůrným operativně pátracím prostředkem je zabezpečovací technika, která představuje širokou škálu techniky, jež je používána k předcházení a zamezování ohrožení veřejného pořádku a bezpečnosti. Zahrnuje různé systémy určené ke střežení objektů, nástrahové systémy sloužící k dokumentaci určitých činností, signalizační systémy apod. Policie má oprávnění využívat takovou techniku jednak podle zákona o policii, tedy například k pořízení záznamů ve smyslu § 62 tohoto zákona, jednak podle trestního řádu k pořízení záznamů ve smyslu § 158d odst. 2¹⁷⁷ (viz podkapitola 3.2.4 Operativně pátrací prostředky).

¹⁷³ VANGELI, Benedikt. *Zákon o Policii České republiky: Komentář*. 2. vydání. Praha: C.H. Beck, 2014. ISBN 978-80-7400-543-5, str. 309.

¹⁷⁴ VANGELI, Benedikt. *Zákon o Policii České republiky: Komentář*. 2. vydání. Praha: C.H. Beck, 2014. ISBN 978-80-7400-543-5, str. 310.

¹⁷⁵ VANGELI, Benedikt. *Zákon o Policii České republiky: Komentář*. 2. vydání. Praha: C.H. Beck, 2014. ISBN 978-80-7400-543-5, str. 311.

¹⁷⁶ odst. 2 § 75 zákona č. 273/2008 Sb., o *Policii České republiky*, v posledním znění.

¹⁷⁷ VANGELI, Benedikt. *Zákon o Policii České republiky: Komentář*. 2. vydání. Praha: C.H. Beck, 2014. ISBN 978-80-7400-543-5, str. 313.

Jak již bylo nastíněno výše, zvláštní finanční prostředky slouží k uhrazení nákladů spojených se získáváním informací o páčání trestné činnosti, kam lze zařadit například finanční odměnu pro informátora, dále to jsou náklady vzniklé při samotném používání podpůrných operativně pátracích prostředků i operativně pátracích prostředků ve smyslu trestního řádu a v neposlední řadě se jedná také o náklady spojené s poskytováním krátkodobé ochrany osob. Právní předpisy, které jsou běžně vztahovány na hospodaření se státními penězi, se na zacházení se zvláštními finančními prostředky vztahovat nebudou. Důvodem je skutečnost, že jsou tyto prostředky používány utajovaným způsobem, a je v obecném zájmu, aby k odhalení tohoto utajení nedošlo.¹⁷⁸

¹⁷⁸ VANGELI, Benedikt. *Zákon o Policii České republiky: Komentář*. 2. vydání. Praha: C.H. Beck, 2014. ISBN 978-80-7400-543-5, str. 314.

5 ROZHOVORY S VEDOUcíMI ODDĚLENí SKPV

Výstupem praktické části práce jsou mimo jiné také rozhovory s vybranými vedoucími z různých stupňů SKPV, které jsou jednak určeny k porovnání výše popsané teorie a reálné situace, jednak obsahují i návrhy na případné zefektivnění praxe. Výzkumnou formu představují polostrukturované rozhovory, jež se vyznačují flexibilitou, dostupností a pochopitelností. Takový rozhovor bývá označován jako účinný nástroj k tomu, jak získat informace. Jeho obsahem jsou připravené otázky, které plánovitě směřují k pojmenování výzkumného tématu. Jeho výhodou je možnost soustředění pozornosti na stěžejní zájem výzkumu, přičemž požadavky jsou naplněny pomocí stanoveného cíle a samotných otázek.¹⁷⁹ Prvním krokem v realizování rozhovoru s dotazovanou osobou je požádání této osoby o její čas k jeho provedení. Důležité je také představit práci, jejíž součástí rozhovor bude, vysvětlit jeho cíl, informovat osobu o časových nárocích i o přínosu pro výzkumníka. V neposlední řadě je zapotřebí také získat souhlas s provedením rozhovoru i s formou jeho zaznamenávání.¹⁸⁰

Otázky připravené pro vedoucí oddělení SKPV byly následující:

1. Jak dlouho jste vedoucí tohoto oddělení?
2. Co zahrnuje věcnou a místní působnost tohoto oddělení?
3. Jak velký je nápad trestné činnosti na tomto oddělení? Kolik zde máte spisů?
4. Existuje nějaký druh kriminality, respektive trestných činů, které jsou na tomto oddělení šetřeny přesto, že do jeho věcné působnosti patří jen okrajově?
5. Spolupracujete také s jinými odděleními SKPV, případně s obvodními odděleními?
6. Využíváte podpůrné operativně pátrací prostředky podle zákona o Policii České republiky a operativně pátrací prostředky podle trestního řádu? Jaké? Jak často?
7. Je oddělení rozděleno na operativu a vyšetřovatele?
8. Jak vypadá operativně pátrací činnost tohoto oddělení?
9. Jak vypadá vyšetřovací činnost tohoto oddělení?

¹⁷⁹ MIŠOVIČ, Ján. *Kvalitativní výzkum se zaměřením na polostrukturovaný rozhovor*. Praha: Sociologické nakladatelství, 2019. ISBN 978-80-7419-285-2, str. 80-81.

¹⁸⁰ MIŠOVIČ, Ján. *Kvalitativní výzkum se zaměřením na polostrukturovaný rozhovor*. Praha: Sociologické nakladatelství, 2019. ISBN 978-80-7419-285-2, str. 86.

10. Jakým způsobem si operativa s vyšetřovateli předávají informace?
11. Jak jsou tyto informace předávány vám jako vedoucímu oddělení?
12. Jak vypadá spolupráce tohoto oddělení se státním zastupitelstvím?
13. Podporujete sebevzdělávání a další vzdělávání vašich policistů? Například studium na vysoké škole, různé kurzy, stáže apod.
14. Máte nějaké návrhy na zvýšení efektivity předmětných činností nebo na zlepšení stavu SKPV obecně?

5.1 Rozhovor č. 1 – shrnutí

První rozhovor byl proveden s npor. Bc. Václavem Dušákem, vedoucím 1. oddělení obecné kriminality SKPV na Územním odboru České Budějovice, a zaznamenáván byl pomocí mobilní aplikace hlasového záznamníku. Rozhovor je zde volně přepsán na základě odpovědí npor. Dušáka, který byl před začátkem nahrávání rozhovoru obeznámen s jeho účelem a který mi poskytl souhlas s uvedením jeho jména.

Nadporučík Dušák je na pozici vedoucího oddělení od 1. 5. 2014, přičemž od 1. 5. 2010 byl na pozici zástupce vedoucího. Na SKPV pracuje od 1. 5. 1996. Oddělení obecné kriminality je na územním odboru České Budějovice rozděleno na dvě oddělení, kdy 1. oddělení je operativa a 2. oddělení je vyšetřování. 1. oddělení se zabývá operativním rozpracováním závažné sériové trestné činnosti, která je v poslední době z hlediska nápadu zaměřena zejména na drogovou, násilnou a mravnostní trestnou činnost, a to na celém území okresu České Budějovice. Nápad trestné činnosti tohoto oddělení představuje vše, co v trestné činnosti napadne a je od začátku věcně příslušné pro SKPV, tedy veškeré zločiny a vyjmenované přečiny, a pak také to, co si policisté v rámci operativně pátrací činnosti sami vyhledají. Hlavním zpracovatelem spisu je vyšetřovatel z 2. oddělení, který má k sobě přidělené dva operativce podle dané problematiky, kteří zpracovávají plán vyšetřování a podílejí se na objasnění případu. V současnosti se počet trestních spisů na obou odděleních dohromady pohybuje mezi 130 a 135 spisy.

Z hlediska trestných činů, které by do působnosti oddělení běžně nespadaly, se vymykají ty, u nichž je obětí dítě. Ačkoliv by u konkrétního případu byla trestní

sazba v rozmezí přečinu, je případ většinou přebrán od obvodního oddělení a na 1. oddělení jej následně prověřují tzv. mládežníci. Jedná se o případy na školách, u kterých ani nemusí dojít k trestnímu stíhání. Spolupráce s obvodními odděleními je poměrně častá, neboť ta předávají kriminální službě případy věcně příslušné pro ni, přičemž na začátku existuje i spolupráce v rámci výjezdové skupiny. Pak se jedná také o předávání případů, které má obvodní oddělení v prověřování, během něhož zjistí, že případ je věcně příslušný pro kriminální policii. Třetí linií spolupráce je předávání případů do vyšetřování, pokud se na obvodním oddělení z nějakého důvodu nestihly provést ve zkráceném přípravném řízení. Častá je i spolupráce s odborem obecné kriminality krajského ředitelství při rozsáhlejší realizaci nebo při případech, které jsou z hlediska věcné příslušnosti z 1. oddělení předávány na odbor, kdy se jedná o tzv. „sedmnáctkové věci“. Ve vztahu k republikovým útvarům, ať už NCOZ nebo NPC, probíhá spolupráce na bázi vzájemného předávání poznatků opět podle věcné příslušnosti, nicméně spolupráce ve formě podílení se na realizacích nebo objasňování případů se nevyskytuje.

Ve věci operativně pátrací činnosti je od operativců vyžadováno operativní rozpracování případů, přičemž se na oddělení v hojně míře vyskytuje spolupráce s odborem operativní dokumentace, od kterého je požadováno sledování podle § 158d odst. 2 trestního řádu, dále spolupráce s Útvarem zvláštních činností, od kterých vyžadují úkony podle § 88 a § 158d odst. 3 trestního řádu. Ve vybraných případech, zejména na úseku omamných a psychotropních látek, probíhá spolupráce i s Útvarem speciálních činností, který zajišťuje provedení předstíraného převodu věci podle § 158c trestního řádu. Využíváni jsou také informátoři a zvláštní finanční prostředky. Operativci si následně získané informace předávají s vyšetřovateli buď přímo, nebo v rámci týdenních dokladací, při kterých se vedoucí 1. oddělení i 2. oddělení s vedoucími skupin domluví na realizacích, prověřování spisů nebo zadržení pachatelů, zkoordinují počet sil a prostředků a samozřejmě vyřeší, kdy a jak bude akce provedena.

Spolupráce se státním zastupitelstvím je podle vedoucího oddělení na dobré úrovni. Každé okresní státní zastupitelství má své tzv. regionální právo, z čehož vyplývá, že činnost OSZ se mírně liší v Českých Budějovicích, Prachaticích nebo Českém Krumlově, přestože by se z hlediska jednotnosti trestního řádu mělo

na všech místech postupovat stejným způsobem. Každý státní zástupce však ve věci provádí určité úpravy podle toho, jak na ni nahlíží.

Vedoucí na 1. oddělení obecné kriminality v případě zájmu podporuje další vzdělávání svých policistů. Pokud tedy policista, který chce na vysoké škole studovat v bakalářském či magisterském programu, projeví o studium zájem, je mu to umožněno. Policisté jsou na oddělení zařazeni do 7. tarifní třídy, v níž je minimem titul DiS., a do 6. tarifní třídy, v rámci které postačuje maturita. Policisté také povinně absolvují dvouměsíční kurz pro operativce, nebo pro vyšetřovatele v Opatovicích nad Labem a dále se pravidelně zúčastňují i školení pořádaných krajským ředitelstvím nebo policejním prezidiem.

Z hlediska návrhů na zlepšení služby či zvýšení efektivity činností npor. Dušák uvádí, že by se měl zlepšit status kriminální policie. V porovnání se službou pořádkové policie je kriminální služba méně zaplacená, podhodnocená a časově náročná, z čehož někdy pramení nezájem policistů o službu u kriminální policie. Policista na obvodním oddělení má více času na sebe, na rodinu, méně práce a často stejné, nebo i lepší finanční ohodnocení než policista na kriminální službě územního odboru. Nešťastným faktem je také existence nepochopitelných právních úprav, které obvodním oddělením neumožňují řešit některé přečiny, přestože by se zde ve zkráceném přípravném řízení řešit daly. To má za následek předávání věcí na kriminální službu, kdy je zejména úsek vyšetřování zahlcován spisy, které by zde vůbec být nemusely.

5.2 Rozhovor č. 2 – shrnutí

Druhý rozhovor byl proveden s plk. JUDr. Mgr. Milanem Veitlem, vedoucím Odboru hospodářské kriminality SKPV Krajského ředitelství policie Jihočeského kraje (dále jen „oddělení“). Zaznamenáván byl opět pomocí mobilní aplikace hlasového záznamníku a bude volně přepsán na základě odpovědí plk. Veitla, jenž byl před začátkem nahrávání rozhovoru obeznámen s jeho účelem a který mi poskytl souhlas s uvedením jeho jména.

Plukovník Veitl je vedoucím tohoto oddělení od roku 2007 a u SKPV pracuje celkem 24 let. Do věcné příslušnosti jeho oddělení spadají trestné činy, které jsou

vyjmenovány v § 17 trestního řádu, a také ty, u kterých je dolní hranice trestní sazby 5 let. Dále řeší případy, které jsou na oddělení přiděleny vrchním státním zastupitelstvím, a jsou to takové, které přesahují částku 150 milionů korun. Místní příslušnost se vztahuje na celé území Jihočeského kraje. V rámci kraje probíhá spolupráce s jinými odděleními například při realizacích, a to ve formě výpomoci policistů z územních odborů, a pak také spolupráce metodická, kdy oddělení poskytuje metodickou pomoc oddělením z územních odborů při řešení konkrétního případu. Další spolupráce probíhá s odborem kriminalistické techniky a expertiz a s tou částí NCOZ, která se zabývá hospodářskou trestnou činností. Mezi odděleními probíhá i vzájemné předávání poznatků podle věcné příslušnosti.

Ve spojitosti s podpůrnými operativně pátracími prostředky podle zákona o policii oddělení využívá nástrahovou techniku, informátory, zvláštní finanční prostředky a ve speciálních případech i krycí doklady. Z operativně pátracích prostředků podle trestního řádu je využíváno sledování, odposlechy a došlo i k nasazení agenta. V rámci tohoto odboru existují dvě oddělení, tedy oddělení vyšetřovatelů a oddělení operativců, kteří se případem zabývají do doby zahájení úkonů trestního řízení. V tu chvíli si případ převezme vyšetřovatel, který zodpovídá za spis a kterému jsou přiděleni analytik a tzv. výnosář, který zajišťuje veškeré výnosy z trestné činnosti. Na spisu tedy spolu se dvěma operativci pracuje celkem 5 lidí. Předávání informací probíhá na ranních poradách a pátečních dokladacích, kdy se vedoucí dvou zmíněných oddělení dohodnou na dalším postupu. Pokud se nedohodnou, rozhoduje o dalším postupu vedoucí odboru. Oddělení spolupracuje s krajským státním zastupitelstvím, kdy je tato spolupráce hodnocena jako výborná, a v případě trestných činů proti měně, které jsou na základě rozhodnutí ředitele krajského ředitelství přiděleny odboru, spolupracuje i s okresními státními zastupitelstvími.

Pokud policisté projeví zájem o studium nejen na právnických fakultách, jsou plně podporováni. Dále jsou na oddělení vybírány kurzy nebo školení zabývající se konkrétní problematikou, ve které se policisté dále vzdělávají, to znamená například problematika životního prostředí, daní, podvodů nebo padělků.

Z hlediska návrhů na zvýšení efektivity činnosti plk. Veitl uvedl, že pokud by mělo dojít k celkovému zlepšení situace, bylo by potřeba se vrátit k dřívějšímu osvědčenému modelu, kdy byl odbor rozdělen na samostatnou operativu

a samostatné vyšetřování. Operativně pátrací prostředky nebyly rozděleny podle trestního řádu a zákona o policii, přičemž kriminální služba mohla provádět odposlechy a pronikat do kriminálního prostředí úplně jinak, než je tomu dnes.

5.3 Vyhodnocení rozhovorů

Z obou rozhovorů vyplývá, že praxe v podstatě odpovídá teorii. Tedy že činnost kriminální služby na územním odboru dozoruje okresní státní zastupitelství a činnost kriminální policie krajského ředitelství dozoruje krajské státní zastupitelství, kdy zároveň platí, že z hlediska věcné příslušnosti jsou kriminální policii na území kraje přidělovány trestné činy tak, jak je uvedeno v § 17 trestního řádu. Místní působnost okresní i krajské kriminální policie odpovídá skutečnosti, kdy činnost územního odboru spadá na území okresu České Budějovice a činnost krajské služby kriminální policie je vykonávána na celém území Jihočeského kraje. Na oddělení obecné kriminality územního odboru se reálně vyšetřují trestné činy různých problematik, jako jsou násilné, mravnostní a v poslední době zejména drogové trestné činy. Majetková trestná činnost je v současnosti spíše v pozadí.

Dále byl potvrzen fakt, že jsou v praxi poměrně často využívány jak podpůrné operativně pátrací prostředky podle zákona o Policii České republiky, tedy zejména informátor, zabezpečovací technika a zvláštní finanční prostředky, tak operativně pátrací prostředky podle trestního řádu, kdy nejčastějšími jsou odposlech a záznam telekomunikačního provozu, sledování osob a věcí nebo předstíraný převod.

Zajímavým poznatkem je také skutečnost, že na obou odděleních je plně podporováno další vzdělávání policistů. Přestože policisté jsou v rámci kriminální policie na územním odboru i krajského ředitelství zařazeni do 7. a 8. tarifní třídy a mají vysokoškolské vzdělání, mohou si v případě zájmu podat přihlášku na vysokou školu a následná žádost o povolení studia je podle slov obou vedoucích vždy kladně vyřízena.

ZÁVĚR

Cílem bakalářské práce bylo popsat Službu kriminální policie a vyšetřování tak, jak je vnitřně organizována, jaká je její věcná, místní a funkční působnost a jaké jsou její úkoly a činnosti. Služba kriminální policie a vyšetřování je jen jednou z mnoha služeb Policie České republiky. První část práce tak nejdříve pojednává o historii tohoto bezpečnostního sboru na našem území. Je potřeba připomenout, že historie policie je vskutku bohatá a první kapitola by si jistě zasloužila rozšíření a detailnější popis jednotlivých historických etap, ve kterých se kromě policie vyskytuje také četnictvo. Zajímavý by byl i popis stavu policie během válečného období v letech 1939-1945 a během následujícího komunistického období do roku 1989. Rozsah práce však takový podrobný popis neumožňuje.

Druhá část práce se soustředí na popis Policie České republiky jako celku. Zabývá se tím, co znamená označení „jednotný ozbrojený bezpečnostní sbor“, jak jsou chápána slova jednotnost, ozbrojenost a bezpečnost. Dále pojednává o věcné a místní působnosti policie, kdy právě z hlediska místní působnosti se obecně předpokládá, že pokud je Policie České republiky sborem s celostátní působností, bude svou činnost vykonávat pouze na území České republiky. Opak je však pravdou, neboť policisté svou službu vykonávají i v zahraničí. Následuje popis řízení a vnitřního členění policejního sboru.

Ve třetí části bakalářské práce je představena Služba kriminální policie a vyšetřování. Kapitola je zaměřena na popis věcné, místní a funkční příslušnosti SKPV a na její organizaci. Presentovány jsou útvary SKPV s celostátní působností, útvary SKPV krajských ředitelství a útvary SKPV na územních odborech. Součástí jsou také informace o organizaci útvarů získané vyhledáváním v eSIAŘ, které poskytují základní obraz o současném členění služby. Následující čtvrtou kapitolou je pojednání o operativně pátrací činnosti SKPV, o jejích metodách, formách a zejména prostředcích, jež jsou ve vlastní činnosti služby hojně využívány.

Poslední pátá kapitola nabízí shrnutí dvou rozhovorů s vedoucím 1. oddělení obecné kriminality SKPV Územního odboru České Budějovice a s vedoucím Odboru hospodářské kriminality SKPV Krajského ředitelství policie Jihočeského

kraje. Jako výzkumná metoda byl použit polostrukturovaný rozhovor a otázky rozhovorů byly připraveny tak, aby bylo možné zjistit, čím se konkrétní oddělení zabývá, jak se projevuje věcná a místní působnost, s jakými dalšími útvary oddělení spolupracuje nebo jaké podpůrné operativně pátrací prostředky podle zákona o policii a operativně pátrací prostředky podle trestního řádu využívá. Cílem rozhovorů bylo získat informace jednak o daném oddělení, jednak o Službě kriminální policie a vyšetřování obecně a tyto následně porovnat s teoretickými poznatky.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY A ZDROJŮ

Monografie

DVOŘÁK, Vratislav, Martin KLOUBEK. *Základy operativně pátrací činnosti policie v definicích a schématech*. Praha: Policejní akademie České republiky v Praze, 2011. ISBN 978-80-7251-351-2.

HABICH, Lukáš, Martin KLOUBEK a kol. *Činnost policejních služeb*. Praha: Policejní akademie České republiky v Praze, 2019. ISBN 978-80-7251-481-6.

HRINKO, Martin a kol. *Pořádková činnost policie*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2020. ISBN 978-80-7380-793-1.

HRUDKA, Josef, David ZÁMEK a kol. *Organizace a činnost policejních služeb: stav k 1. 1. 2012*. Praha: Police History, 2012. ISBN 978-80-86477565.

JELÍNEK, Jiří a kol. *Trestní zákoník a trestní řád: s poznámkami a judikaturou*. Praha: Leges, 2009. ISBN 978-80-7502-395-7.

MACEK, Pavel a Lubomír UHLÍŘ. *Dějiny policie a četnictva I. Habsburská monarchie (1526–1918)*. Praha: Themis, 1997. ISBN 80-85821-52-4.

MACEK, Pavel a Lubomír UHLÍŘ. *Dějiny policie a četnictva II. Československá republika (1918–1939)*. Praha: Police History, 1999. ISBN 80-902670-0-9.

MACEK, Pavel a Lubomír UHLÍŘ. *Dějiny policie a četnictva III. Protektorát Čechy a Morava a Slovenský stát (1939–1945)*. Praha: Police History, 2001. ISBN 80-86477-01-0.

MACEK, Pavel a Lubomír UHLÍŘ. *Dějiny policie a četnictva IV. Československo (1945–1989)*. Praha: Police History, 2011. ISBN 978-80-86477-55-8.

MIŠOVIČ, Ján. *Kvalitativní výzkum se zaměřením na polostrukturovaný rozhovor*. Praha: Sociologické nakladatelství, 2019. ISBN 978-80-7419-285-2.

ŠTEINBACH, Miroslav. *Třicet let Policie České republiky*. Praha: Policejní prezidium ČR, 2021. ISBN 978-80-908139-0-8.

UHLÍŘ, Lubomír. *Dějiny evropských policejních sborů*. Praha: Police History, 2007. ISBN 978-80-86477-40-4.

VANGELI, Benedikt. *Zákon o Policii České republiky*. Praha: C. H. Beck, 2009. ISBN 978-80-7400-142-0.

VANGELI, Benedikt. *Zákon o Policii České republiky: Komentář*. 2. vydání. Praha: C.H. Beck, 2014. ISBN 978-80-7400-543-5.

Právní předpisy České republiky

Zákon č. 1/1993 Sb., *Ústava České republiky*, v posledním znění.

Zákon č. 141/1961 Sb., *o trestním řízení soudním (trestní řád)*, v posledním znění.

Zákon č. 239/2000 Sb., *o integrovaném záchranném systému a o změně některých zákonů*, v posledním znění.

Zákon č. 273/2008 Sb., *o Policii České republiky*, v posledním znění.

Zákon č. 361/2003 Sb., *o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů*, v posledním znění.

Nařízení ministerstva vnitra č. 67/2008 ve znění nařízení ministerstva vnitra č. 26/2016, *kterým se zřizují útvary Policie České republiky s celostátní působností*.

Interní normativní akty

Pokyn policejního prezidenta č. 103/2013 ve znění pokynu policejního prezidenta č. 77/2021, *o plnění některých úkolů policejních orgánů Policie České republiky v trestním řízení*.

Rozkaz policejního prezidenta č. 135/2014, *kterým se vydává organizační řád Policejního prezidia České republiky*.

Závazný pokyn policejního prezidenta č. 137/2009 ve znění pokynu policejního prezidenta č. 104/2019, *o organizaci Policie České republiky*.

Rozkaz ředitele Kriminalistického ústavu č. 43/2021.

Webové stránky

Policie.cz: Hospodářská kriminalita [online]. [cit. 2022-02-05]. Dostupné z: <https://www.policie.cz/clanek/uskpv-ohk-odbor-hospodarske-kriminality.aspx>.

Policie.cz: Kancelář náměstka policejního prezidenta pro SKPV [online]. [cit. 2022-02-06]. Dostupné z: <https://www.policie.cz/clanek/kancelar-namestka-policejního-prezidenta-pro-skp-337387.aspx>.

Policie.cz: Kriminalistický ústav [online]. [cit. 2022-02-20]. Dostupné z: <https://www.policie.cz/clanek/o-nas-56.aspx>.

Policie.cz: Národní centrála proti organizovanému zločinu SKPV [online]. [cit. 2022-02-08]. Dostupné z: <https://www.policie.cz/clanek/narodni-centrala-proti-organizovanemu-zlocinu-skp.aspx>.

Policie.cz: Národní protidrogová centrála SKPV [online]. [cit. 2022-02-07]. Dostupné z: <https://www.policie.cz/clanek/vitejte-na-strankach-narodni-protidrogove-centraly-skp.aspx>.

protidrogove-centraly-sluzby-kriminalni-policie-a-vysetrovani-policie-ceske-republiky.aspx.

Policie.cz: Obecná kriminalita [online]. [cit. 2022-02-05]. Dostupné z: <https://www.policie.cz/clanek/uskpv-ook-odbor-obecne-kriminality.aspx>.

Policie.cz: Úřad dokumentace a vyšetřování zločinů komunismu SKPV [online]. [cit. 2022-02-17]. Dostupné z: <https://www.policie.cz/clanek/urad-dokumentace-a-vysetrovani-zlocinu-komunismu-679905.aspx>.

Policie.cz: Úřad služby kriminální policie a vyšetřování [online]. [cit. 2022-02-06]. Dostupné z: <https://www.policie.cz/clanek/urad-sluzby-kriminalni-policie-a-vysetrovani.aspx>.

Policie.cz: Útvar speciálních činností SKPV [online]. [cit. 2022-02-18]. Dostupné z: <https://www.policie.cz/clanek/pravni-uprava.aspx>.

Policie.cz: Útvar speciálních činností SKPV [online]. [cit. 2022-02-18]. Dostupné z: <https://www.policie.cz/clanek/utvar-specialnich-cinnosti-skp-utvar-specialnich-cinnosti-sluzby-kriminalni-policie-a-vysetrovani.aspx>.

Policie.cz: Útvar zvláštních činností SKPV [online]. [cit. 2022-02-20]. Dostupné z: <https://www.policie.cz/clanek/utvar-zvlastnich-cinnosti-sluzby-kriminalni-policie-a-vysetrovani-716842.aspx>.

Prevencekriminality.cz [online]. [cit. 2022-02-17]. Dostupné z: <https://prevencekriminality.cz/zprava-o-situaci-v-oblasti-vnitri-bezpecnosti-a-verejneho-poradku-na-uzemi-cr-v-roce-2020/>.